

ZBS¹ Združenje bank Slovenije

Letno poročilo 2023

Šubičeva ulica 2, SI-1000 Ljubljana

Telefon: +386 (0)1 24 29 700

info@zbs-giz.si

www.zbs-giz.si

Uredila: Aleksandra Žibrat

Jezikovni pregled: Julija Klančičar

Oblikovanje naslovnice: Aleksandra Žibrat

Prelom in tipska stran: Roboplast d.o.o.

Ljubljana 2024

ISSN 3023-9737

Kazalo

Sporočilo predsednika nadzornega sveta	4
Uvod.....	11
Organi Združenja bank Slovenije	19
Članice	21
Ekipa Združenja	22
Nekateri makroekonomski podatki za Slovenijo	23
Nekateri podatki za slovenski bančni sektor	23
Aktivnosti Združenja bank Slovenije v letu 2023	24

Sporočilo predsednika nadzornega sveta

V letu 2023 so se globalne geopolitične razmere zaostrovale s posledicami za gospodarska gibanja, poleg tega smo bili priča turbulencam na finančnih trgih, predvsem v ZDA in Švici, ki pa se niso prenesle v finančne sisteme držav članic Evropske unije (EU). Finančni sistem držav članic EU oziroma EMU (gospodarske in denarne unije) je izkazal veliko mero odpornosti. Razmere pri nas so bile bistveno manj razburkane, saj je bančništvo na evroobmočju pod veliko strožjim nadzorom in regulativnim režimom ter ima od obdobja finančne krize (2008–2015) dalje ostrejšše kreditne standarde.

Posledice globalnih razmer, vojn in energetske krize so se odrazile v rasti inflacije, kar je vodilo k odzivu monetarne politike Evropske centralne banke (ECB) na področju obrestnih mer. Višje obrestne mere ECB so zaradi visoke presežne likvidnosti slovenskega bančnega sektorja imele pozitiven vpliv na rezultate poslovanja, ki so bili zgodovinsko rekordni, vendar pa prehodni, saj gre za ciklični in prehodni pojav pri izvajanju denarne politike. Pred tem smo bili priča večletnemu ciklu negativnih obrestnih mer in, prav tako zaradi presežne likvidnosti, izjemno nizkim maržam, ki so bile na dolgi rok nevzdržne. Slovenski bančni sistem v nasprotju z marsikaterim drugim v EMU negativnih obrestnih mer tako rekoč ni prenesel na komitente ali pa le v zelo omejenem obsegu. V tem obdobju so tudi največje evropske banke, ki jih nadzira ECB, imele donos na kapital med petimi in šestimi odstotki, kar pa ni dovolj za dolgoročno vzdržno poslovanje.

Zaradi velike rasti depozitov, ki je banke in hranilnice ne morejo v enaki meri preliti v kreditiranje, imamo v Sloveniji izredno neučinkovito razmerje med krediti in depoziti. Pri dveh največjih bankah v Sloveniji to razmerje znaša manj kot 60 odstotkov, kar pomeni, da je obseg podeljenih kreditov precej manjši od zbranih depozitov. Omejitve pri kreditiranju in relativno majhno kreditno povpraševanje, posebej še podjetij, ki je posledica več elementov,

med drugim tudi negotovosti poslovnega okolja, poleg strukture depozitov, ki so v pretežni meri na vpogled, še dodatno vodijo v bolj postopen prenos dviga obrestnih mer ECB na depozite kratkih ročnosti. Obrestne mere srednjeročno vezanih vlog pa so primerljive povprečju EMU in tudi marže se bodo postopno znižale.

Pretekle razmere, ki so jih zaznamovali nizke marže in omejeno kreditno povpraševanje ter visoki regulativni stroški poslovanja, so spodbujale proces konsolidacije v Sloveniji in celotni Evropi, ki se še nadaljuje. V letu 2023 sicer nismo bili priča nadaljnjemu zmanjševanju števila bank in hranilnic v Sloveniji, vendar pa so zaradi pogojev poslovanja in sprememb v lastništvu v prihodnje predvidene in pričakovane nove združitve.

V letu 2023 smo tudi v Sloveniji doživeli neposredne posledice podnebnih sprememb, ko nas je v avgustu doletela katastrofalna poplava, ki je močno postavila v ospredje solidarnost ter tudi načela okoljske in družbene odgovornosti (ESG).

Bančni sektor se je ob hudi naravni nesreči nemudoma odzval z ukrepi v podporo prizadetim. Ob tem je bančni sektor tudi sam doživel neposredne posledice v obliki materialne škode v poslovalnicah, poleg tega je bilo neposredno prizadetih veliko zaposlenih v sektorju. Solidarnostni ukrepi so, dodatno k prvemu nujnemu ukrepu, zagotavljanju nemotenega poslovanja in pomoči prizadetim zaposlenim, zajemali takojšnjo podporo strankam (tako fizičnim osebam kot podjetjem) z možnostjo odloga plačila obveznosti (prvi korak, nato prestrukturiranje, upoštevajoč specifične potrebe posamične stranke) in možnostjo hitrega zagotavljanja premostitvenega financiranja.

Banke in hranilnice, članice Združenja, so nemudoma individualno oblikovale tudi posebne produkte: omogočile so hitre postopke, omejile obseg potrebne dokumentacije, oblikovale ugodnejše obrestne mere od trenutne tržne in drugo. Med nemudoma sprejete ukrepe sodijo tudi nezaračunavanje stroškov odobritve moratorija, nezaračunavanje stroškov razveze depozitov, nezaračunavanje provizij za donacije humanitarnim organizacijam (poleg registriranih so bile na seznam dodane tudi druge organizacije, na primer gasilska društva), nezaračunavanje stroškov za izpise v primeru uni-

čenja evidenc, posebni postopki za primere izgube identifikacijskih dokumentov in drugi različni ukrepi s ciljem prizadetim strankam čim bolj olajšati urejanje finančnih vprašanj.

Poleg tega so banke in hranilnice že takoj v prvih tednih občinam, gasilskim brigadam, Slovenski Karitas, Rdečemu križu in drugim za neposredne donacije v podporo najbolj ogroženim in oškodovanim namenile skupaj milijone evrov, znesek je dosegel skoraj dva odstotka polletnih rezultatov poslovanja celotnega bančnega sektorja, ter vladi ponudile dodatna finančna sredstva za obdobje dveh let v obliki donacij ali nekaterih drugih možnih instrumentov.

V celotnem obdobju od poplav dalje do konca leta 2023 pa so članice navkljub drugačnim pričakovanjem zaznale zelo skromno povpraševanje po svoji posebni ponudbi produktov, namenjeni odpravi posledic poplav, in tudi po moratorijih za obstoječe kreditne obveznosti. Analize in povratne informacije s terena kažejo, da je bil delež strank, ki so utrpel večjo materialno škodo, zelo majhen. Stranke zaradi različnih razlogov, vključno mogoče z upanjem na nepovratna finančna sredstva države ali ob razpolaganju z zadostnimi lastnimi sredstvi za sanacijo škode, niso izkazale večjega zanimanja za dodatno zadolževanje. Enako kažejo tudi podatki, ki jih je Banka Slovenije zbrala v okviru poročanja o posledicah poplav za kreditne portfelje bank in potrebe po financiranju. Posebno poročanje je bilo zato z začetkom leta 2024 odpravljeno.

Ne glede na to, da je povpraševanje v nasprotju s pričakovanjem zelo majhno in ga članice s svojo posebno ugodnejšo ponudbo, ki je primerljiva zakonsko določenim finančnim pogojem sprejete državne garancijske sheme ali lahko celo ugodnejša od njih, lahko trenutno zadovoljijo brez podpore te državne sheme, pa je treba poudariti, da je sprejetje garancijske sheme dobrodošlo, saj bi lahko postala aktualna v primeru, da bi se v prihodnje, ko bodo upravičenci do državne podpore to v celoti prejeli, morda izkazale večje potrebe oziroma se pojavilo večje povpraševanje.

Se pa bančni sektor ne more osredotočati in se ne osredotoča le na eno ujmo, saj bodo slednje v prihodnjih desetletjih verjetno vse pogostejše. Zaradi podnebnih sprememb je to žal naša nova realnost. Vsi skupaj se bomo

morali prilagoditi naravi oziroma to že počnemo. Banke bomo prilagajanje naravi spodbujale tako, da na izpostavljenih območjih ne bomo več ponujale storitev stanovanjskega financiranja. V kmetijstvu se bomo morali sušam prilagajati s sistemi namakanja, točam in zmrzalom z zaščitnimi ukrepi. Skratka, izgrajevati moramo sistemski okvir, kako se bomo odzivali na podnebne spremembe, in bančni sektor že oblikuje tudi produkte, ki odsevajo potrebo po spodbujanju in podpiranju projektov za učinkovito rabo energije in proizvodnjo energije z obnovljivimi viri. Tu pa so še socialni in upravljavski vidiki. »Zeleni dogovor« Evropske komisije ter cilji na področju energetske diverzifikacije in neodvisnosti vzbujajo bančnemu sektorju velika pričakovanja glede finančne podpore okoljsko trajnostnim projektom. Pri prehodu v nizkoogljično družbo in pri energetske diverzifikaciji bodo banke odigrale eno najpomembnejših vlog, saj lahko usmerjajo sredstva v naložbe, ki so družbeno in okoljsko odgovorne.

Naš bančni sektor je kapitalsko in likvidnostno pripravljen podpreti te cilje in jih je vgradil v svoje strategije in poslovne politike ter ne nazadnje produkte. Vendar pa je, če želimo izkoristiti te priložnosti, zelo pomembno sodelovanje vseh, tako gospodarstva kakor tudi politike in regulatorja.

Poleg izzivov in priložnosti na področju okoljskih sprememb sektor veliko pozornosti namenja tudi tveganjem, ki smo jim vsi bolj izpostavljeni zaradi razvoja tehnologije. Banke in hranilnice uporabljajo varnostne sisteme in mehanizme, s katerimi do največje možne mere zaščitijo podatke strank, vendar pa ti mehanizmi in sistemi ne morejo preprečiti izpostavljenosti tveganjem v primerih, ko komitenti sami posredujejo svoje podatke nekomu, ki jih v nadaljevanju lahko uporabi za goljufive ali druge nezakonite namene. Vsi razpoložljivi podatki kažejo na to, da do zlorab prihaja v največji meri zaradi ravnanj ljudi, bodisi zaradi nevednosti bodisi neozaveščenosti. Zato je eno izmed pomembnih težišč aktivnosti na področju kibernetike varnosti tudi ozaveščanje. Z namenom ozaveščanja so članice prek Združenja in s pomočjo zunanje agencije v letu 2023 začele izvajati kampanjo o kibernetiki varnosti PAZI.SE, ki je imela dober učinek, vendar pa so rezultati hkrati pokazali, da je treba kampanjo ozaveščanja še nadaljevati, zato poteka tudi v letu 2024. Zelo si želimo, da bi se ji pridružile tudi druge institucije in gospodarske družbe ter da bi postala takšna kampanja v prihodnjih letih skupen, tako rekoč nacionalni projekt, saj je

ozaveščenost ljudi ključna pri učinkovitem zmanjševanju izpostavljenosti kibernetiskim tveganjem.

Pri upravljanju izpostavljenosti kibernetickemu tveganju je ključnega pomena tudi sodelovanje različnih institucij, tako nacionalnega odzivnega centra za kibernetisko varnost SI-CERT, Policije kot Slovenskega združenja korporativne varnosti in vseh, ki lahko pripomorejo k večji zaščiti, in za sodelovanje pri teh aktivnostih se vsem zahvaljujem.

Ob globalnih geopolitičnih izzivih ter izzivih in priložnostih okoljskih sprememb in razvoja tehnologije želim v ospredje postaviti še en izziv – ohranjanje in pridobivanje potrebnih kadrov, saj nam v Sloveniji trenutno primanjkuje 15 tisoč informatikov, izobraževalni sistem pa jih izobrazijo le 300 na leto. Uvedba informatike kot obveznega predmeta v osnovnih in srednjih šolah bi bila zato nujna. Delno bo pri tem sicer pomagala tehnologija s svojimi rešitvami prek digitalizacije, avtomatizacije in robotizacije, vendar pa mnogih aktivnosti ne bodo mogli izvajati roboti. Konkuriranje za te kadre v regiji in tudi v EU pri nas, poleg administrativnih postopkov zaposlovanja, otežuje predvsem skupni strošek dela za delodajalca v razmerju do neto prejemka zaposlenega, ob tem da nekatere druge države uvajajo še dodatne spodbude za redke profile in skušajo pritegniti digitalne nomade, tako da jih še dodatno davčno razbremenijo. V Sloveniji na žalost zelo podcenjujemo ta izziv in njegov dolgoročni negativni učinek na konkurenčnost ne le bančnega sektorja, temveč celotnega gospodarstva.

Za uspešen odziv na priložnosti in izzive je ključen dialog z izmenjavo mnenj med gospodarstvom in institucijami ter oblikovalci politik tako znotraj nacionalnih meja kakor v EU in regiji. Potruditi se moramo poslušati in razumeti drug drugega ter iskati medsebojne sinergije. Bančni sektor je lahko ključen steber za zagotavljanje financiranja investicij za doseganje okoljskih ciljev, digitalizacije in avtomatizacije ter za ohranjanje konkurenčnosti in blagovnih tokov v regiji in EU.

Kako pomembna sta dialog in izmenjava mnenj, poudarjamo tudi skupno v Gospodarskem krogu, ki združuje tako rekoč celotno gospodarstvo in široko mrežo kmetijskih organizacij. Za celotno gospodarstvo je nujno, da država zagotovi predvidljivo in konkurenčno poslovno okolje. Bančni sektor in

celotno gospodarstvo danes poslujeta v vse bolj nestabilnem nacionalnem pravnem in davčnem okolju. Posebej so se dodatne nestabilnosti vnašale v letu 2023.

V Sloveniji je stabilno in konkurenčno pravno in davčno okolje poslovanja tudi bančnega sistema še posebej pomembno, ker je financiranje razvoja gospodarstva zaradi nerazvitega trga kapitala v državi (tako kot v celotni Evropi) ključno odvisno od bančnega sektorja. Samo dobičkonosen bančni sektor pa bo lahko zagotovil kapitalsko in likvidnostno robustnost ter zmožnost financiranja potreb gospodarstva in države. Slovensko gospodarstvo in tudi bančni sektor sta odvisna od tujega povpraševanja in pripravljenosti investitorjev vlagati v slovenski bančni sektor (ter druge sektorje gospodarstva), za kar je še posebej pomembna stabilnost poslovnega, pri tem zlasti davčnega okolja, in diferenciacija sektorjev na tem področju je slaba odločitev. Z vidika dolgoročne vzdržnosti poslovanja in za ohranjanje zmožnosti vzdržnega financiranja državnega dolga na mednarodnih kapitalskih trgih je ohranjanje interesa investitorjev bistveno. Slovenski bančni sektor ima (zaradi ukrepov Banke Slovenije) že tako višje kapitalske zahteve v primerjavi z drugimi državami EMU, kar z vidika stroškov kapitala že tako zmanjšuje privlačnost sektorja v primerjavi s konkurenco iz drugih držav EMU. Dodatna nestabilnost in nove obveznosti pa še zvišujejo strošek financiranja in še nadalje zmanjšujejo konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Banke imajo veliko vlogo pri razvoju slovenskega gospodarstva, da bodo svojo vlogo lahko opravile, pa je potrebno primerljivo in konkurenčno poslovno okolje.

V kriznih razmerah in tudi sicer v hitro spreminjajočem se okolju, ki pa prinaša tudi zgodovinske priložnosti, je bančništvo eden najpomembnejših stebrov razvoja gospodarstva in družbe. Zato je pomembno, da dialog bančnega sektorja tudi na ravni Združenja teče izjemno produktivno, učinkovito in na zelo visoki strokovni ravni ter z doslednostjo in ob vzajemnem spoštovanju pri stvareh, ki zadevajo strokovne usmeritve in razvoj panoge; ocenjujem, da smo pri tem na pravi poti. To navsezadnje dokazujemo s svojim ravnanjem v preteklih letih covidne in energetske krize ter katastrofalne ujme v letu 2023, ko sistema in javnih financ sektor ne obremenjuje, ampak s svojim znanjem, likvidnostjo in kapitalom zagotavlja podporo.

Za to se zahvaljujem vsem članicam in članom nadzornega sveta Združenja, njihovim namestnicam in namestnikom, članicam in članom odborov ter delovnih skupin, ki delujejo pri Združenju, zaposlenim Združenja, ki so v okviru svojih delovnih področij vsi pomembno pripomogli k učinkovitemu delovanju Združenja, prav tako pa vsem slovenskim bančnicam in bančnikom, ki smo tudi ob naravni nesreči v letu 2023 dokazali, da smo s skupnimi močmi kos vsem še tako zahtevnim izzivom.

Blaž Brodnjak,
predsednik nadzornega sveta Združenja bank Slovenije

Uvod

Aktivnosti Združenja, ki jih izvajajo zaposleni na Združenju ter predstavniki bank in hranilnic (članic) v odborih in delovnih telesih, so tudi v letu 2023 še zaznamovali energetska kriza ter pritiski na stroške energije in surovin kot posledica ruske agresije na Ukrajino, ki vpliva na globalno, evropsko in slovensko gospodarstvo.

Energetska kriza in višja inflacija sicer pomembnih neposrednih negativnih učinkov na poslovanje bančnega sistema nista imeli, zaradi strukture bilanc z veliko presežno likvidnostjo pa je sprememba monetarne politike z dvigom obrestnih mer pozitivno vplivala na poslovne rezultate v letu 2023. A po drugi strani zelo negotovo in nestimulativno pravno in davčno okolje vodi v zmanjševanje konkurenčnosti ob hkratnem gospodarskem ohlajanju. Poslovanje sektorja je bilo v letu 2023 zaznamovano tudi s posledicami avgustovskih poplav.

Bančni sektor se je ob hudi naravni nesreči takoj odzval z ukrepi v podporo prizadetim. Najprej je zagotovil nemoteno poslovanje in pomoč prizadetim zaposlenim. Hkrati pa je nemudoma podprl svoje stranke (tako fizične osebe kot tudi podjetja) z možnostjo odloga plačila obveznosti in možnostjo hitrega zagotavljanja premostitvenega financiranja.

Članice Združenja so takoj individualno oblikovale tudi posebne produkte: omogočile so hitre postopke, omejile količino potrebne dokumentacije, oblikovale ugodnejše obrestne mere od trenutne tržne in drugo. Med sprejetimi ukrepi so tudi:

- nezaračunavanje stroškov odobritve moratorija,
- nezaračunavanje stroškov razveze depozitov,
- nezaračunavanje provizij za donacije humanitarnim organizacijam (po-

leg registriranih so bile na seznam dodane tudi druge organizacije, na primer gasilska društva),

- nezaračunavanje stroškov za izpise v primeru uničenja evidenc,
- posebni postopki za primere izgube identifikacijskih dokumentov in
- različni drugi ukrepi, ki bodo prizadetim strankam čim bolj olajšali ureditve finančnih vprašanj.

Poleg tega so članice za neposredne donacije v podporo najbolj ogroženim in oškodovanim že v prvih dveh tednih po poplavih skupaj namenile znesek skoraj v višini dveh odstotkov polletnih rezultatov poslovanja celotnega bančnega sektorja.

Poleg ukrepov, ki jih je bančni sektor v podporo kreditojemalcem, prizadetim v naravni nesreči, začel izvajati že takoj po 4. avgustu, so članice vladi v proučitev ponudile tudi predlog možnega dodatnega solidarnostnega prispevka bančnega sektorja v namenski državni sklad za odpravo škode po poplavih in zemeljskih plazovih.

Združenje je sektorju zagotavljalo podporo pri ukrepanju ob posledicah naravne nesreče na različnih področjih poslovanja, predvsem pri spremljanju učinkov poplave na kreditojemalce, vključno s podporo pri pripravi čim bolj poenotenih in poenostavljenih postopkov in vlog za odloge plačil in novo finančno podporo strankam (pravnim in fizičnim osebam). Ponujalo je podporo pri vsebinah, povezanih z upravljanjem tveganj in zavarovanji, pri izvajanju plačilnega prometa ob uvedbi posebnega dela prostega dne ter zagotavljalo pomoč pri upravljanju kadrovske zadeve, saj so bili v naravni katastrofi prizadeti tudi zaposleni v bančnem sektorju, in ne nazadnje obveščalo javnost o ukrepih bančnega sektorja.

Ravno tako je Združenje oblikovalo in posredovalo predloge možnih ukrepov za blaženje posledic v primeru, da bi te imele sistemske učinke na kreditojemalce in kreditodajalce. Zaradi nepričakovano majhnega povpraševanja po produktih za sanacijo škode državna shema do konca leta 2023 ni bila izkoriščena, eden izmed razlogov je zagotovo zelo ugodna ponudba članic, drug pa, da državna denarna pomoč še ni bila razdeljena.

Poleg aktivnosti, povezanih z avgustovsko naravno nesrečo, ki so potekale do konca leta, je Združenje seveda zagotavljalo podporo tudi pri vseh redno načrtovanih aktivnostih na vseh petih strateških področjih dela.

Tako je Združenje tudi v letu 2023 nadalje krepilo sodelovanje z gospodarstvom (Gospodarsko zbornico Slovenije, Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije in ostalimi delodajalskimi združenji v okviru iniciative Gospodarskega kroga, v katero je vključenih 15 delodajalskih združenj), SI-CERT-om in Policijo ter sodstvom, Uradom RS za makroekonomske analize in razvoj, Geodetsko upravo RS, Agencijo RS za okolje in drugimi, pa tudi z različnimi bančnimi združenji drugih držav EU.

Še nadalje je bilo okrepljeno delovanje predstavnikov bančnega sektorja v okviru Evropske bančne federacije, predvsem na področjih, ki so za slovenski bančni sistem strateškega pomena (digitalizacija, kibernetika varnost, okoljsko vzdržno financiranje in bančna regulativa).

Uspešno smo nadaljevali proces prilagajanja lastnega poslovanja, ob tem da so se nepredvideno pojavile potrebe po investicijah za zagotavljanje požarne varnosti v stavbi. Na poslovanje Združenja v letu 2023 so pomembno vplivali tudi višji stroški materiala in storitev.

Realizirani so bili vsi operativni cilji, postavljeni v programu dela za leto 2023, ali pa so zaradi svoje narave in vsebine še v izvajanju in vključeni tudi v program dela za leto 2024. V minulem letu je bilo izpeljanih tudi veliko število dodatnih nalog, predvsem povezanih z avgustovskimi poplavami, kot že omenjeno.

Naše aktivnosti so tudi v letu 2023 temeljile na naslednjih strateških ciljih:

- ugled,
- financiranje gospodarstva, novi produkti in zelena ekonomija,
- regulativa in nadzor,
- digitalna transformacija,
- varstvo potrošnikov.

V okviru doseganja cilja krepitve ugleda je Združenje dosledno izvajalo komunikacijsko strategijo na vseh segmentih, od splošne komunikacije do ak-

tivnosti izobraževanja in publicistike, ter si prizadevalo za dvig razumevanja vloge bančnega sektorja za financiranje potreb prebivalcev in gospodarskega razvoja. Iz opravljene analize objav in statistike glede na oceno pozitivno, nevtrarno, negativno je tudi v letu 2023 mogoče zaznati nadaljnjo rast števila strokovnih in objektivnih objav.

Ob tem je bil pomemben del aktivnosti namenjen finančnemu opismenjevanju različnih starostnih skupin prebivalstva.

Tehnološki razvoj in digitalizacija prinašata veliko koristi, hkrati pa povečujeta izpostavljenost tveganjem. Ob podpori članic je Združenje zato v letu 2023 na področju ozaveščanja javnosti močno razširilo aktivnosti **ozaveščanja javnosti o kibernetiskih prevarah** in o tem, kako se zaščititi pred njimi. Okrepilo je sodelovanje z RTV Slovenija v oddaji Dobro jutro in nadaljevalo objavljane rednih mesečnih prispevkov o tem, kako se zavarovati pred najpogostejšimi kibernetiskimi in drugimi prevarami. Članice so, kot omenjeno, zagotovile dodatne vire za posebno vseobsegajočo kampanjo ozaveščanja o kibernetiskih tveganjih, ki je glede na rezultate javne ankete pomembno pripomogla k večji ozaveščenosti ljudi. Izdali smo tudi posebno številko Bančnega vestnika, ki je bila v celoti posvečena kibernetiskim tveganjem.

Tudi z izobraževalnimi aktivnostmi smo dosegli in presegli vse načrtovane cilje tako glede povečanja števila e-izobraževanj kakor tudi glede oblikovanja novih in posodobitve obstoječih programov; naših izobraževanj se je udeležilo tako rekoč rekordno število udeležencev. Pri izvajanju aktivnosti finančnega opismenjevanja pa smo nadalje krepili sodelovanje z drugimi deležniki doma in v Evropi.

Pri financiranju gospodarstva in upravljanju tveganj so bile leta 2023 aktivnosti med drugim usmerjene v odpravljanje posledic avgustovskih poplav in področje ESG. Po poplavah je bilo treba oceniti negativni vpliv naravne nesreče na poslovanje podjetij in bančnega sektorja ter obravnavati metode in postopke upravljanja tveganj s poudarkom na učinkovitem in preudarnem upravljanju kreditnega tveganja, predvsem pa tudi zagotoviti takojšnjo podporo podjetjem za sanacijo škode po poplavah.

Na področju ESG so potekali vključevanje dejavnikov ESG v procese upravljanja tveganj (to se dotika zlasti upravljanja kreditnega in likvidnostnega tveganja, tržnih tveganj ter operativnega tveganja, upravljanja kreditnih zavarovanj prek dopolnjenega obrazca za pripravo povzetka poročila o cenitvi nepremičnine, portfeljskih analiz, izvajanja testiranja izjemnih situacij, povezanih s podnebjem), nadgradnja referenčnega obrazca za pridobivanje podatkov za presojo ESG-profila komitentov in zagon postopkov za vzpostavitev tehnološko naprednejše podpore postopku zbiranja ter analize teh podatkov.

V okviru bančne regulative in nadzora ter pravnih vprašanj in skladnosti je treba posebej omeniti pobude in kasneje tudi vložene predloge amandmajev za interventno zakonodajo, ki je sledila avgustovskim poplavam:

- noveliranje Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč,
- Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 in
- Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev, slednji v delu, ki se dotika davka na bilančno vsoto bank in hranilnic.

Ob sprejetju zakona, ki je uvedel davek na bilančno vsoto bank in hranilnic, je bilo jasno in večkrat poudarjeno:

- da bo obdavčitev bilančne vsote imela dolgoročne negativne posledice za kreditiranje in odpornost bančnega sistema,
- da ustvarjeni dobiček prispeva h kapitalski krepitvi, saj v velikem deležu ostaja v bankah in hranilnicah ter torej ni izplačan v obliki dividend, s čimer se ohranja sposobnost kreditiranja,
- da sta predvidljivost in stabilnost pravnega ter davčnega okolja ključni za normalno poslovanje celotnega gospodarstva in
- da izbira zgolj enega sektorja za dodatno obdavčitev ustvarja negotovost in je diskriminatorna.

Na nevarnosti negativnih posledic za kreditiranje in zmožnosti generiranja kapitala ter konkurenčnost sta izrecno opozorila tudi Evropska centralna banka v svojem mnenju in pa tudi celotno gospodarstvo.

Obravnavane so bile tudi pripombe k vrsti nacionalnih zakonodajnih in evropskih regulatornih sprememb ter nato posredovane pristojnim ustanovam.

Kar se tiče evropske regulative, so bile v letu 2023 v ospredju predvsem vsebine s področja digitalizacije, kibernetских tveganj in umetne inteligence ter s področja plačilnih storitev in ne nazadnje tiste v okviru novega »regulativnega bančnega paketa«.

Tudi v letu 2023 so se nadaljevale aktivnosti v povezavi s krediti v švicarskih frankih in obravnave sodb, posebej sodbe Sodišča EU C-383/18 (primer Lexitor), izvedena so bila usklajevanja razumevanj s centralno banko in pristojnim ministrstvom na področju unovčevanja izvršnic, obravnavane prevare pri unovčevanju menic in zlorabe pri spletnih oziroma digitalnih plačilnih storitvah.

Med pomembnejše aktivnosti Združenja sodijo tudi tiste, namenjene kolektivnemu dogovarjanju oziroma socialnemu partnerstvu. V letu 2023 so se tako začele aktivnosti in pogajanja za sklenitev nove tarifne priloge, saj se je veljavnost takratne iztekla 31. decembra 2023 (uporaba je možna še največ tri mesece po izteku).

Na področju digitalne transformacije/informatike, kibernetске varnosti in plačilnega prometa se je nadalje krepilo tudi sodelovanje s SI-CERT-om in Policijo.

Posebna pozornost je bila namenjena aktu EU o umetni inteligenci, v zvezi s katerim so evropski poslanci 14. junija sprejeli pogajalsko stališče parlamenta, do konca leta pa so potekali pogovori s članicami EU v Svetu EU glede končne verzije zakona. Bančno združenje je bilo povabljeno k sodelovanju v tehničnem odboru za umetno inteligenco pri Slovenskem inštitutu za standardizacijo (SIST), v katerega je bil imenovan naš predstavnik, tako da se bo lahko sektor aktivno vključil v pripravo standardov na ravni EU, namenjenih podpori nastajajoče evropske regulative za umetno inteligenco.

Veliko aktivnosti, vključno s posebno kampanjo ozaveščanja PAZI.SE, je bilo namenjenih tudi ozaveščanju javnosti o tveganjih različnih spletnih prevar.

Glavne naloge področja plačilnega prometa v letu 2023 so bile spremljava stanja migracije obsegov iz rešitve BIPS IKP v rešitev BIPS IP ter izvajanje kontrol po direktivi AML, zagotovitev izplačila pokojnin prek sistema IP in vzpostavitev nadomestnih rešitev za procesiranje IP-nalogov.

Ob sprejetju zakonodajnega svežnja Sveta EU za boj proti goljufijam na področju DDV so potekale priprave na začetek poročanja plačilnih podatkov ponudnikov plačilnih storitev in prenosa v osrednji elektronski sistem informacij o plačilih (CESOP).

Na področju denarnega in kapitalskega trga so bile aktivnosti usmerjene v:

- delo v okviru posebne skupine za izvedbo strategije razvoja kapitalskega trga,
- delo na področju reforme referenčnih obrestnih mer,
- novosti v zvezi z MREL (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities),
- pripravljenost članic na »limit občutljivosti« NII pri upravljanju obrestnega tveganja bančne knjige,
- pripravljenost bank na EMIR Refit 2024,
- spremljavo ESG-portfeljev v članicah, ki jim v zakladništvih članic namenjajo veliko pozornosti, predvsem z vidika širitve nabora novih vlagateljev,
- aktualno problematiko pri opravljanju skrbniških storitev po Zakonu o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU-3), Zakonu o upravljalcih alternativnih investicijskih skladov oziroma Zakonu o oblikah alternativnih investicijskih skladov (ZUAIS/ZOAIS) in Zakonu po pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) ter ne nazadnje
- spremljavo dokumentarnega poslovanja v razmerah rusko-ukrajinskega konflikta in sankcijskih ukrepov.

Na področju varstva potrošnikov so aktivnosti potekale predvsem v zvezi z vprašanji, povezanimi z učinki digitalne transformacije (digitalizacija postopkov, omogočanje poslovanja z oddaljenim dostopom) in varovanjem podatkov potrošnikov (implementacija sprememb zakonodaje s področja

varstva potrošnikov), v zvezi s potrošniškim kreditiranjem in novostmi pri plačilnih storitvah, sodelovanjem z eSeniorji in vprašanji fizične in elektronske dostopnosti storitev za ranljive skupine ter v zvezi z vprašanji izvajanja skrbniških storitev ter zapiranja bančnih poslovalnic.

Združenje glede na dejavnost, ki jo opravlja, sicer nima vzpostavljene uradne strategije ali politike upravljanja okoljskih dejavnikov, vendar pri vseh svojih procesih v največji meri, kot lahko s svojimi lastnimi aktivnostmi, upošteva okoljske dejavnike in si pri vseh spremembah delovnih procesov prizadeva za zmanjševanje porabe energije in papirja ter zmanjševanje količine odpadkov in njihovo ustrezno razvrščanje. Pri organizaciji dela upošteva tudi družbene dejavnike, kot so varnost in zdravje pri delu ter zagotavljanje primernih in prijaznih delovnih razmere za zaposlene. Članice Združenja so sprejele kodeks (etičnih) načel, po katerih se ravnaajo, ta načela pa smiselno veljajo tudi za ravnanje zaposlenih Združenja oziroma za opravljanje dejavnosti Združenja. Aktivnosti finančnega opismenjevanja, ki jih Združenje izvaja poleg svoje osnovne dejavnosti, izvaja v korist družbe in brezplačno.

Združenje je torej tudi v letu 2023 delovalo v izzivov polnem okolju, a svoje naloge v sodelovanju z različnimi deležniki opravljalno odzivno in učinkovito, za kar se vsem zahvaljujem, posebej pa zaposlenim na Združenju ter vsem članom odborov in delovnih skupin. Zahvala gre tudi izvajalcem izvensodne poravnave potrošniških sporov, katerih obseg in kompleksnost dela se zaradi čedalje večje izpostavljenosti tveganju različnih spletnih prevar iz leta v leto povečujeta.

Zahvaljujem se tudi nadzornemu svetu Združenja za vse usmeritve in podporo pri uresničevanju ciljev zagotavljanja učinkovite podpore poslovanju bančnega sektorja, kakor tudi za podporo spremembam procesov delovanja Združenja, ki jih je zaradi razvoja tehnologije in regulativnih novosti ter sprememb v okolju treba stalno uvajati.

Stanislava Zadavec Capriolo,
direktorica Združenja bank Slovenije

Organi Združenja bank Slovenije

Organi Združenja bank Slovenije so skupščina, nadzorni svet in direktorica, mag. Stanislava Zadavec Capriolo.

Člani nadzornega sveta*

Blaž Brodnjak, predsednik nadzornega sveta, Nova Ljubljanska banka, d. d.

mag. Vojka Ravbar, namestnica predsednika nadzornega sveta, SKB banka, d. d.

mag. Sabina Župec Kranjc, namestnica predsednika nadzornega sveta, Nova Kreditna banka Maribor, d. d.

Tomaž Šalamon, Banka Sparkasse, d. d.

Andrej Andoljšek, Addiko bank, d. d.

Lorenzo Ramajola, UniCredit Banka Slovenija, d. d.

Luigi Fuzio, Banka Intesa Sanpaolo, d. d.

Mario Henjak, Gorenjska banka, d. d.

Jure Kvaternik, Deželna banka Slovenije, d. d.

Klemen Bajt, Primorska hranilnica Vipava, d. d.

Renato Založnik, Delavska hranilnica, d. d.

Borut Jamnik, SID banka, d. d.

Igo Gruden, Hranilnica Lon, d. d.

Dimitrij Pregelj, BKS Bank AG, Avstrija, Bančna podružnica Ljubljana

Mitja Otorepec, Summit Leasing Slovenija, d. o. o.

* Na dan 31. decembra 2023.

Namestniki članov

Andrej Lasič, Nova Ljubljanska banka, d. d.

Anita Stojčevska, SKB banka, d. d.

Matej Falatov, Nova Kreditna banka Maribor, d. d.

Bojana Novak, Banka Sparkasse, d. d.

Anja Božac, Addiko bank, d. d.

Marta Koželj Lakner, UniCredit Banka Slovenija, d. d.

Mojca Kovač, Banka Intesa Sanpaolo, d. d.

Marko Filipčič, Gorenjska banka, d. d.

Barbara Cerovšek Zupančič, Deželna banka Slovenije, d. d.

Matej Breclj, Primorska hranilnica Vipava, d. d.

Jasna Mesić, Delavska hranilnica, d. d.

Stanka Šarc Majdič, SID banka, d. d.

Rudi Žeslin, Hranilnica Lon, d. d.

Damijan Hempt, BKS Bank AG, Avstrija, Bančna podružnica Ljubljana

Andrej Pucer, NLB Lease & Go, d. o. o.

Članice*

Banke in hranilnice

Addiko Bank, d. d.
Banka Intesa Sanpaolo, d. d.
Banka Sparkasse, d. d.
BKS Bank AG, Avstrija, Bančna podružnica Ljubljana
Delavska hranilnica, d. d., Ljubljana
Deželna banka Slovenije, d. d.
Gorenjska banka, d. d., Kranj
Hranilnica Lon, d. d., Kranj
Nova Kreditna banka Maribor, d. d., Maribor
Nova Ljubljanska banka, d. d., Ljubljana
Primorska hranilnica Vipava, d. d.
SID – Slovenska izvozna in razvojna banka, d. d., Ljubljana
SKB banka, d. d., Ljubljana
UniCredit Banka Slovenija, d. d.

Lizinska podjetja

BKS-Leasing, družba za leasing, financiranje in trgovino, d. o. o.
DBS Leasing, d. o. o.
DH Leasing, d. o. o.
GB Leasing, d. o. o.
NLB Lease & Go, d. o. o., Ljubljana
RCI Banque, Francija, Bančna podružnica Ljubljana
SKB Leasing, d. o. o.
SKB Leasing Select, d. o. o.
Sparkasse Leasing S, družba za financiranje, d. o. o.
Summit Leasing Slovenija, d. o. o.
VFS finančne storitve, d. o. o.
Toyota Tsusho Leasing Slovenija, d. o. o.

* Na dan 31. decembra 2023.

Ekipa Združenja

mag. Stanislava Zadavec Capriolo, direktorica
Karmen Strgar, poslovna sekretarka

Azra Beganović, strokovna sodelavka
mag. Kristijan Hvala, vodja področja ekonomike poslovanja
Novica Novaković, vodja pravne pisarne
Borut Tomažič, specialist za plačilne storitve
Aleksandra Žibrat, urednica e-publikacij in PR koordinatorka

Izobraževalni center

Matej Krumberger, vodja Izobraževalnega centra
Ksenija Jaklin, namestnica vodje Izobraževalnega centra

Bančni vestnik

Mateja Lah Novosel, odgovorna urednica Bančnega vestnika

Lizinška dejavnost

Boris Bajt, vodja lizinškega področja.

Nekateri makroekonomski podatki za Slovenijo

	2023	2022
Realna rast BDP (v %)	1,6	5,4
Bruto domači proizvod v tekočih cenah, letni podatki (v mio EUR)	63.090	57.038
BDP na prebivalca (v EUR)	29.753	27.975
Primanjkljaj države (v mio EUR)	382*	339
Konsolidirani dolg države (v mio EUR)	43.917*	41.244

Vir: Surs. * Podatek za 3. četrtnje 2023.

Nekateri podatki za slovenski bančni sektor

(v mio EUR)	2023	2022
Bilančna vsota	53.082	50.575
Kapital	6.081	5.153
Kreditni podjetjem	9.968	10.487
Kreditni gospodinjstvom	12.556	12.138
Depoziti podjetij	10.784	9.710
Depoziti gospodinjstev	26.514	25.784
Čiste obresti	1.442,1	747,8
Bruto dohodek	1.977,5	1.315,1
Operativni stroški	-830,2	-757,6
Dobiček po obdavčitvi	1.098,3	501,7

Vir: Mesečna informacija o poslovanju bank, BS, februar 2024.

Aktivnosti Združenja bank Slovenije v letu 2023

Komunikacija, publicistika in izobraževanje

Komunikacijske dejavnosti Združenja se izvajajo s ciljem proaktivnega informiranja splošne in strokovne javnosti o vsebinah, ki nastajajo v bančnem sektorju v okviru dejavnosti Združenja, krepitve ozaveščenosti o pomenu bančništva in financ ter poznavanja tega področja in s ciljem zagotavljanja aktualnih informacij zaposlenim v članicah, ki so relevantne za njihovo delo. Pri komuniciranju Združenja ima pomembno vlogo odbor za PR, ki je bil v letu 2023 izjemno dejaven, saj je bil vključen v vse komunikacijske aktivnosti, ožja skupina za PR pa je tako rekoč dnevno koordinirala oglaševalsko kampanjo ozaveščanja o tveganju spletnih prevar PAZI.SE.

Komunikacijske dejavnosti Združenja zajemajo komunikacijo s splošno javnostjo prek spleta in medijev ter komunikacijo s članicami, ki poteka prek eBiltena in drugih objav na ektranetu.

Komunikacija s splošno javnostjo in obisk spletnih strani Združenja

V letu 2023 smo zaznali pojavnost, citiranost ali omembo v kar 1.631 medijskih objavah (v letu 2022 v 1.301).

Pripravili in na javni spletni strani smo objavili skupaj 51 sporočil za javnost, novic in obvestil ter se odzvali na 88 novinarskih prošenj. Nadaljevala se je krepitev proaktivnega komuniciranja na področju ozaveščanja javnosti o kibernetških prevarah ter o tem, kako se pred njimi zaščititi, s sodelovanjem različnih sogovornikov v oddaji Dobro jutro na Televiziji Slovenija, ki je na sporedu vsako prvo sredo v mesecu. Ob podpori članic in sodelovanju z

zunanjim izvajalcem smo izpeljali tudi posebno kampanjo ozaveščanja javnosti o tveganjih spletnih prevar.

V medijih so bile v letu 2023 najbolj pogosto obravnavane naslednje teme:

- presoja ustavnosti Zakona o dohodnini,
- kreditna sposobnost prebivalstva v povezavi z dvigom minimalne plače,
- ukrepi ob poplavah,
- varnostna opozorila, nasveti, okrogla miza in kampanja ozaveščanja javnosti o tveganjih spletnih prevar,
- delovanje plačilnega sistema v ponedeljek, 14. avgusta,
- Bančna konferenca,
- odločitve Vrhovnega sodišča Republike Slovenije v zvezi s krediti v tuji valuti švicarski frank ter
- uvedba davka na bilančno vsoto bank.

Iz analize komunikacijskih aktivnosti Združenja s splošno in interno javnostjo ter mediji izhaja, da so bili objavljeni članki, obvestila in prispevki medijev po večini pozitivni, korektni in nepristranski.

Navedeno nam potrjuje, da se razumevanje bančnega poslovanja počasi in stabilno krepi.

Zaradi vedno večje izpostavljenosti različnim vrstam spletnih prevar je Združenje ob podpori članic in v sodelovanju z zunanjo agencijo izvedlo posebno kampanjo ozaveščanja o tveganjih spletnih prevar PAZI.SE. Sredi oktobra, v mesecu, v katerem poteka tudi mednarodni teden ozaveščanja o prevarah, smo v sodelovanju z zunanjimi deležniki pripravili tudi javno okroglo mizo o informacijski in kibernetiski varnosti.

Glede na rezultate javnomnenjske raziskave in odzive strank članic ter splošne javnosti lahko povzamemo:

- da je bila kampanja uspešna in je pritegnila pozornost,
- da so bili televizija in socialna omrežja najuspešnejši po dosegu,
- da so opozorila glede phishinga zalegla, saj bi več kot 70 odstotkov bančnih strank poslej dobro premislilo o vpisu svojih podatkov v spletne obrazce.

Hkrati pa so rezultati pokazali, da je nadaljnje ozaveščanje nujno, saj več kot 40 odstotkov vprašanih nikoli ne menja svojih gesel ali številke PIN, nekaj vprašanih pa bi še vedno sporočilo svoje identifikacijske podatke neznane-mu klicatelju. Pozornost je treba usmeriti tudi na prevare pri spletnih nakupih, ki so bili med anketiranimi najpogosteje navedene kot uspešne.

Statistika dostopov do javnih spletnih strani ZBS izkazuje, da je do 4. decembra lani spletno stran Združenja obiskalo 39.109 ljudi. Najpogosteje obiskane rubrike so bile programska orodja, razpisi izobraževalnih programov in sporočila za javnost ter odgovori medijem.

Interno komuniciranje

Na ektranetu Združenja je bilo v letu 2023 objavljenih 580 dokumentov. Statistika dostopov do ektraneta ZBS izkazuje, da so zaposleni pri bankah opravili 7.000 ogledov. Objavljeni dokumenti so bili tudi izhodišče za pripravo 32 številčk eBiltena za bančnike v minulem letu, ki po vsebini predstavljajo zelo podrobno tedensko poročilo o opravljenih aktivnostih Združenja tako v odnosu do članic kot tudi deležnikov, s katerimi Združenje sodeluje.

Pregled ključnih komunikacijskih aktivnosti za zadnja tri leta	2023	2022	2021
Število sporočil za javnost	51	54	73
Število reaktivnih odzivov (odgovori medijem, javni nastopi)	88	75	46
Število medijskih objav	1631	1301	413
Število objav na spletu (spletni kliping)	714	677	301
Število objav na ektranetu	580	800	670
Število eBiltenov	32	30	37
Število dostopov do javnih spletnih strani ZBS	39.109	32.766	38.408

Bančni vestnik

V letu 2023 je izšlo 12 števil revije, in sicer osem enojnih, od tega ena mednarodna in ena tematska, ter dve dvojni številki.

Uredniški odbor revije je pripravil iztočnice za mednarodno številko, ki je izšla 31. maja, osrednja tema je bila »Slovenija eno leto po izbruhu energetske krize in razvojne prioritete«.

V podporo kampanji ozaveščanja o tveganjih spletnih prevar je bila izdana posebna tematska številka Bančnega vestnika, ki je bila v celoti posvečena spletni varnosti.

V letu 2023 so potekale promocije revije med članicami ZBS in zunanjimi naročniki. Trenutno revijo prejema 1.336 naročnikov, kar je dobrih 500 naročnikov več kot pred prehodom na digitalno izdajo.

Do digitalne izdaje je v obdobju od 1. januarja do 4. decembra 2023 dostopalo 9.399 uporabnikov, ki so skupaj opravili 19.050 obiskov spletne strani.

V opazovanem obdobju je 77,19 odstotka uporabnikov do spletne strani dostopalo neposredno (tudi prek neposrednih povezav, poslanih naročnikom revije, in v e-obvestilih, kot je ZBS e-Bilten), 21,43 odstotka jih je do spletne strani dostopalo prek iskalnikov (na primer Google), 1,01 odstotka uporabnikov je dostopalo prek povezave na socialnih omrežjih (LinkedIn) in 0,37 odstotka prek drugih povezav (povezave na drugih straneh, na primer nlbnet, intrabanka). V tem obdobju je bilo prenesenih 2.589 člankov, od tega 390 različnih.

Največkrat je bil v letu 2023 prebran članek dr. Matevža Zgaga: Aktualna vprašanja zmanjšanja skupnih stroškov potrošniškega kredita.

Izobraževalni center

Izobraževalne aktivnosti so namenjene predvsem zadovoljevanju izobraževalnih potreb zaposlenih v bančnem sektorju in tudi širše v finančnem sektorju. Poleg osnovne dejavnosti pa Združenje, kolikor le dopuščajo človeški viri, brezplačno izvaja tudi aktivnosti finančnega opismenjevanja za doseganje splošne družbene koristi. V delo Izobraževalnega centra je pomembno vključen odbor za izobraževanje, ki obravnava tekoče aktivnosti Izobraževalnega centra, vključno z evalvacijami in poročili o poteku izobraževalnih programov ter spremembami in dopolnitvami terminskega plana Izobraževalnega centra, s katerimi se prilagajamo aktualnim razmeram. V letu 2023 je potekala tudi izmenjava izkušenj članic glede usposabljanja zaposlenih za delo s strankami iz ranljivih skupin.

Izobraževalne aktivnosti

Izobraževalni center je izvedel vse programe, predvidene v terminskem načrtu. Pozitiven trend pri številu udeležencev se je v letu 2023 nadaljeval, saj je opaziti povečanje števila udeležencev v vseh segmentih strokovnega usposabljanja, kjer je bilo skupaj 3.811 udeležencev (3.394 v letu 2022). Še posebej po veliki rasti še nadalje izstopa zanimanje za e-izobraževanja, ki se jih je v minulem letu udeležilo 1.991 udeležencev (1.559 v letu 2022).

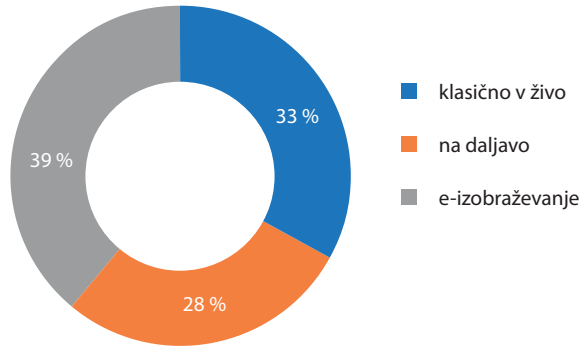
V programih finančnega opismenjevanja pa smo zaznali zmanjšanje števila udeležencev (lani 1.300 udeležencev, v letu 2022 1.440), in sicer zaradi manjše udeležbe v programih Dnevov odprtih vrat v finančni sektor v okviru Evropskega tedna denarja tako za srednje kot tudi osnovne šole (v teh dveh programih v letu 2023 476 manj udeležencev). V drugih programih finančnega opismenjevanja pa je v letu 2023 število udeležencev zraslo, vključno z Evropskim denarnim kvizom, kjer je lani sodelovalo 968 učencev in dijakov (v letu 2022 645).

V vseh programih leta 2023 je bilo 5.111 udeležencev (4.834 v letu 2022).

Aktivnosti	Pro-grami 2023	Udele-ženci 2023	Pro-grami 2022	Udele-ženci 2022	Udele-ženci 2021
A. Strokovno usposabljanje					
1. Posveti, konference	13	816	15	778	696
2. Seminarji, šole in delavnice skupaj	16	714	16	687	611
- seminarji	11	292	11	316	350
- šole	3	102	3	89	86
- delavnice	2	320	2	282	175
3. E-programi	5	1.991	5	1.559	464
Skupaj 1–3	33	3.521	35	3.024	1.771
4. Izpiti	8	290	9	370	113
Skupaj A	40	3.811	44	3.394	1.884
B. Finančno opismenjevanje					
Evropski teden denarja	4	261	4	751	393
Evropski denarni kviz	4	968	2	645	314
- delavnice za učitelje, učence, dijake	2	170	1	94	
- nacionalno in evropsko tekmovanje	2	798	1	551	
Mednarodni teden ozaveščanja o prevarah, program za šole	1	71	1	44	-
Skupaj B	9	1.300	7	1.440	745
Skupaj A in B	49	5.111	51	4.834	2.629

Večina programov (30 od 44) je bila izvedena na klasičen način v živo. Če gledamo število udeležencev, pa so izobraževanja v klasični in spletni obliki porazdeljena dokaj enakomerno.

Način izvedbe dogodkov

Preverjanje strokovnega znanja

V preverjanje strokovnega znanja je bilo vključenih skupno 290 kandidatov. Večina preverjanja je bila izvedena v živo, razen pri seminarju Finančni instrumenti in investicijske storitve, kjer je bilo izvedeno v aplikaciji Campus.

V letu 2023 so bili na novo imenovani člani izpitne komisije za brokerske izpite in na predlog izpitnega odbora izrazito povečan nabor izpitnih vprašanj (s trikratnika na štirikratnik potrebnih izpitnih vprašanj).

Nekatere izmed ostalih aktivnosti:

- sodelovanje v projektni skupini za finančno opismenjevanje pri Evropski bančni federaciji,
- sodelovanje v medresorski delovni skupini, ki deluje pod okriljem Ministrstva za finance, za pripravo centraliziranega finančnega opismenjevanja s promocijo vlaganja v finančne instrumente, vzajemne sklade, vzajemne pokojninske sklade in domači kapitalski trg ter
- sodelovanje v projektu Finančna pismenost za odrasle, delno financiranjem iz mehanizma Načrta za okrevanje in odpornost, ki je namenjen »strokovno razvojnemu in raziskovalnemu delu pri pripravi javnoveljavnih izobraževalnih programov finančne pismenosti za odrasle« in poteka pod okriljem Andragoškega centra Slovenije.

Poslovanje s privatnimi komitenti

Na področju poslovanja s privatnimi komitenti so v letu 2023 delovali odbor za poslovanje s prebivalstvom, delovna skupina za implementacijo Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade in delovna skupina za zamenjavo banke, ustanovljeni pa sta bili še dve dodatni delovni skupini, delovna skupina za elektronsko dostopnost in delovna skupina za blažitev posledic poplav. Na tem področju delujeta tudi odbor za varnost ljudi in premoženja ter delovna skupina za fizično dostopnost.

Poslovanje s prebivalstvom

Aktivnosti odbora so se, kot je logično, usmerjale predvsem v spremljanje in proučevanje dogajanja pri poslovanju s privatnimi komitenti. Pri tem smo sodelovali z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Banko Slovenije, Ministrstvom za finance, Ministrstvom za notranje zadeve, Ministrstvom za digitalno preobrazbo in drugimi.

Na tem področju postavljamo v ospredje naslednje aktivnosti:

- aktivnosti, povezane z digitalno transformacijo (digitalizacija postopkov, omogočanje poslovanja z oddaljenim dostopom),
- aktivnosti, povezane z varovanjem podatkov potrošnikov (implementacija sprememb zakonodaje s področja varstva potrošnikov, potrošniškega kreditiranja in novosti v plačilnih storitvah, sodelovanje z eSeniorji),
- raziskava o oblikah napadov na banke v letu 2022, izvedena v začetku leta 2023,
- aktivnosti, povezane z odpiranjem osnovnih plačilnih računov, in sicer v primeru, ko potrošnik ne izpolnjuje pogojev za odprtje osnovnega plačilnega računa. Z namenom ozaveščanja potrošnikov je bila zanje na to temo pripravljena tudi informacija, ki je objavljena na spletni strani Združenja,
- aktivnosti, povezane z zapiranjem bančnih poslovalnic in umikanjem bankomatov, ki sicer ni novo vprašanje, prizadene pa predvsem starejše komitente, ki nimajo možnosti prehoda na digitalno poslovanje,
- izmenjava dobre prakse za reševanje vprašanj izvajanja skrbniških storitev za varovance centrov za socialno delo, kar smo storili na prošnjo Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije,

- aktivnosti, povezane s fiktivnimi prijavi prebivališča zaradi odpiranja bančnega računa rezidenta,
- priprava osnutka kodeksa ravnanja pri dostopu bolnikov z rakom do finančnih storitev.

Pripravili smo predlog za dopolnitev postopka za zamenjavo banke, na podlagi katerega sta bila postopek in obrazec dopolnjena z mandatom za direktne obremenitve SEPA (SDD) za primer, ko stranka pri stari banki še vedno odplačuje kredit prek trajnega naloga.

Obravnavali smo tudi vprašanja, povezana s prekinitvami/ukinitvami premoženjskega zavarovanja, pri katerem je banka vinkulat, zavarovalnica pa da zahtevek za devinkulacijo.

Relevantna nevladna organizacija je marca organizirala predstavitev problematike elektronske dostopnosti. Za tem je bila v okviru Združenja ustanovljena delovna skupina, ki je pripravila osnutek smernice o elektronski dostopnosti, ki je trenutno še v fazi usklajevanja.

Jeseni sta predstavnika Ministrstva za digitalno preobrazbo predstavila e-identitete, ki jih razvija država, in sicer e-osebno izkaznico, storitev SI-PASS (storitev za spletno prijavo in e-podpis) in evropsko denarnico za digitalno identiteto, ter možnosti njihove uporabe v javnem in tudi zasebnem (bančnem) sektorju.

Za odpravljanje posledic avgustovskih poplav je bila takoj po poplavah ustanovljena nova delovna skupina s ciljem izmenjave mnenj o vprašanih in dilemah, povezanih s pripravo poenostavljenih postopkov za potrebe strank, ki jih je prizadela naravna nesreča, ter za obravnavo vprašanj v zvezi z izvajanjem interventne zakonodaje. S ciljem olajšanja postopkov je bila pripravljena:

- enotna vloga za odlog plačila obveznosti iz kreditne pogodbe po Zakonu o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023.

Pripravljena pa so bila tudi različna sporočila za javnost o vplivu dviga minimalne plače na kreditno sposobnost potrošnikov in delovanju bančne infrastrukture v času avgustovskih poplav.

Dejavni smo bili tudi na področju regulative. Tako smo ponovno in večkrat dali pobudo za spremembo Zakona o stanovanjski jamstveni shemi za mlade, skupaj kar trikrat, in sicer na Ministrstvo za finance in tudi na Ministrstvo za solidarno prihodnost, ki sta pristojnosti za omenjeni zakon prelagali drugo na drugo. Zaradi različnih neživljenjskih izvedbenih določil so bili v skladu z zakonom namreč odobreni zgolj štirje krediti.

Evropska izvajalska agencija za zdravje in digitalno tehnologijo (HaDEA) je na podlagi pooblastila Evropske komisije naložila družbi Deloitte Consulting and Advisory BV, da skupaj s partnerji pripravi osnutek kodeksa ravnanja pri dostopu bolnikov z rakom do finančnih storitev. Septembra je tako potekala raziskava, katere namen je bil zbrati povratne informacije o trenutnih težavah in ovirah, s katerimi se bolniki z rakom srečujejo pri dostopanju do finančnih storitev in produktov, ter o razlogih zanje. Po proučitvi je bilo ugotovljeno, da banke in hranilnice v Sloveniji s podatkom o tem, da je stranka bolnik z rakom, ne razpolagajo.

12. septembra je bila sprejeta nova direktiva o potrošniških kreditih, ki je bila oktobra objavljena v Uradnem listu EU. V direktivo je bila implementirana tudi sodba v primeru Lexitor.

V okviru projekta »Sodelovanje patronažnih služb, izobraževalnih zavodov, knjižnic, socialnih centrov in bank«, ki poteka prek združenja e-Seniorjev, smo izvedli tudi dve delavnici o uporabi elektronske banke. Delavnici sta bili namenjeni starejšim osebam, ki so se v projektu usposabljale za uporabo računalnika in izrazile interes, da bi jim predstavili tudi uporabo elektronske banke (spletne in mobilne) s poudarkom na varnosti pri njuni uporabi.

Varnost ljudi in premoženja

Na tem področju so se naše aktivnosti med drugim usmerjale v implementacijo priporočil o fizičnem varovanju – dobre bančne prakse pri varovanju bank in hranilnic, pri čemer smo sodelovali tudi z institucijami s tega pod-

ročja (Banka Slovenije in Policija). Kot smo že omenili, je bila v začetku leta izvedena tudi raziskava o oblikah napadov na banke v letu 2022.

Predstavnik iz Febelfina (Fédération belge du secteur financier) je članom odbora za varnost ljudi in premoženja predstavil obliko napada »tiger kidnapping«, ki je v Belgiji sicer v upadu, vendar še vedno zaznavajo posamezne napade. Opisal je tudi oblike sodelovanja s policijo.

Med vse bolj pereče vsebine v obravnavi odbora pa tudi na tem področju sodi vprašanje kadrov.

Pristojna nevladna organizacija je marca organizirala predstavitev problematike fizične dostopnosti bančnih poslovalnic in bankomatov. Za tem je bila v okviru Združenja ustanovljena delovna skupina, ki je pripravila osnutek smernice o fizični dostopnosti, ki je trenutno še v fazi usklajevanja.

Ekonomika bančnega poslovanja

Področje ekonomike bančnega poslovanja poleg funkcij druge in tretje »obrambne linije«, torej upravljanja tveganj in notranje revizije, vključuje še bančno računovodstvo, davke in poročanje regulativnim, nadzornim ter davčnim organom, zaradi aktualnih trendov zelenega prehoda pa od leta 2021 tudi področje trajnostnega financiranja. Delo poteka prek naslednjih odborov: za upravljanje tveganj, za notranjo revizijo, za računovodstvo in za trajnostno financiranje ter delovnih skupin, oblikovanih v okviru navedenih odborov. To so delovne skupine za zavarovanja, za modeliranje, za operativno tveganje, za likvidnostno, obrestno in tržna tveganja, za davke, za poročanje, za Mednarodne standarde računovodskega poročanja (MSRP), za predpise o izvajanju avtomatične izmenjave informacij o finančnih računih (AEOI) in FATCA, za trajnostno regulativo, za pripravo enotnega vprašalnika ESG in za merjenje ogljičnega odtisa.

Poleg omenjenih rednih delovnih teles so bile zaradi novonastalih potreb ustanovljene ali so delo nadaljevale specializirane, ad hoc delovne skupine, ki so se ukvarjale zlasti s temami s področja upravljanja operativnega tveganja. Vsa omenjena delovna telesa, redna in občasna, so pri tem upoštevala

strateške usmeritve, ki so bile vključene v program dela Združenja za leto 2023, na praktično vseh petih področjih.

Upravljanje tveganj

V prvi polovici leta smo največ pozornosti namenjali vplivom aktualnih makroekonomskih razmer oziroma spremenjenih pogojev poslovanja (višja inflacija, dvig tržnih obrestnih mer, energetska kriza, motnje v dobavnih verigah, izrazitejša geostrateška tveganja, turbulence v ameriškem bančnem sistemu, propad globalne banke Credit Suisse ...) na kreditne portfelje in obrestni ter likvidnostni položaj bank ter druge relevantne elemente.

Skozi vse leto 2023 pa je bilo naše delo usmerjeno zlasti v:

- ukrepe za prepoznavanje, omilitev in preprečevanje negativnih posledic naravnih nesreč za bančno poslovanje,
- obravnavo metod in postopkov upravljanja tveganj s poudarkom na učinkovitem in preudarnem upravljanju kreditnega in drugih vrst tveganj.

Učinki avgustovske poplave na operativno sposobnost bank so bili na srečo omejeni in kratkotrajni, za take pa so se izkazali tudi posredni in neposredni učinki na kreditno sposobnost bančnih dolžnikov. Za namene spremljave in za potrebe obravnave vlog za odloge in financiranje je bil pripravljen:

- enoten vprašalnik za oceno vplivov poplav na kreditno sposobnost podjetij in oceno njihove potrebe po dodatnem financiranju.

Delo na področju ESG je zajemalo predvsem vključevanje dejavnikov ESG v procese upravljanja tveganj, zlasti kreditnega, likvidnostnega in tržnih tveganj ter operativnega tveganja, portfeljske analize in izvajanje testiranja izjemnih situacij, povezanih s podnebjem. Pripravljeni sta bili:

- dopolnitev obrazca za pripravo povzetka poročila o ceno vrednosti nepremičnine in
- nadgradnja referenčnega obrazca za pridobivanje podatkov za presojo ESG-profila komitentov.

Zagnani so bili postopki za vzpostavitev tehnološko naprednejše podpore postopku zbiranja in analize podatkov, začelo se je izvajanje presoje tve-

ganosti prek dopolnjenega enotnega vprašalnika, izpeljani so bili skupni pregledi najpomembnejših zunanjih izvajalcev bank in hranilnic na kraju samem, osveženi in nadgrajeni so bili obstoječi ter pripravljene novi dokumenti, ki se nanašajo na interne postopke, veljavna regulativna pravila in primere dobrih praks s področja dela.

Izmed regulativnih vsebin je bilo največ pozornosti namenjene predlogu novih smernic Evropskega bančnega organa (EBA) za upravljanje obrestnega tveganja in tveganja kreditnega razmika v bančni knjigi ter pripadajočih regulativnih tehničnih standardov, obravnavali pa smo tudi predlog sprememb uredbe o kapitalskih zahtevah (CRR3), zlasti določbe, ki prinašajo spremembo pri upravljanju kreditnih zavarovanj.

Izvedli smo ankete po posameznih področjih upravljanja tveganj (na primer področja vrednotenja zavarovanj in pogojev za skladnost kreditnih zavarovanj z vidika uredbe o kapitalskih zahtevah) ter se seznanili z rezultati analiz aktualnih tveganj in napovedmi na lokalni (na primer Banka Slovenije), evropski (na primer EBA, ECB, Evropski odbor za sistemska tveganja, Evropski organ za vrednostne papirje in trge) in globalni ravni (McKinsey, Svetovni gospodarski forum WEF, Eurasia Group). Avgusta je bila izvedena še tradicionalna anketa v bankah o ključnih zdajšnjih in pričakovanih tveganjih bančnega poslovanja. Rezultati so razkrili okrepljeno kreditno in obrestno tveganje, premik v smeri povečane verjetnosti in negativnih učinkov pa je bil opažen tudi pri tveganju ugleda, čeprav ta še vedno ostaja med manj izpostavljenimi. Prav tako se je nadaljeval trend rasti pomena podnebnih in okoljskih tveganj, verjetno tudi zaradi učinkov poplav in zemeljskih plazov, ki so avgusta prizadeli našo državo.

Pripravljen je bil predlog besedila določb novega zakona za vzpostavitev poročstva Republike Slovenije za terjatve, ki so bile predmet zakonskih moratorijev, in za terjatve iz naslova novih kreditov, odobrenih v poplavah prizadetim pravnim in fizičnim osebam. Osnutek besedila je bil vladi oziroma ministrstvu posredovan kot predlog bančnega sektorja za vključitev v zakon o obnovi. Odbor je ob napovedi novega davka na bilančno vsoto bank proučil vplive dodatne obdavčitve in opozoril na negativne vplive na zmožnost pridobivanja kapitala v okviru primerljivega okolja drugih evropskih držav ter na nesorazmerno oziroma diskriminatorno obravnavo bančnega sektorja v primerjavi

s preostalimi panogami v Sloveniji, negativne vplive na zaupanje investorjev v bančni sistem ter na morebiten negativen vpliv na kreditno oceno bank in posledično njihovo sposobnost pridobivanja virov financiranja.

Na področju zavarovanj so bile aktivnosti prvenstveno usmerjene v podnebna in okoljska tveganja pri upravljanju portfelja kreditnih zavarovanj. Zaradi avgustovske poplave so bila primarno obravnavana vprašanja o pristopih k prevrednotenju nepremičnin iz portfelja kreditnih zavarovanj, ki so bile prizadete v poplavah ali stojijo na poplavno ogroženih območjih. Okrepljeno je bilo sodelovanje s predstavniki Slovenskega inštituta za revizijo (SIR) in Slovenskega zavarovalnega združenja (SZZ). Na tem področju so bile med drugim:

- v sodelovanju s SIR in zunanjimi tehničnimi strokovnjaki pripravljene strokovne smernice,
- obravnavana praktična vprašanja pri uporabi enotnega obrazca za pripravo povzetka poročila o oceni vrednosti nepremičnine za zavarovano posojanje – s SIR je bil usklajen predlog za vključitev dodatnih polj v enotni obrazec za pripravo povzetka poročila o cenitvi nepremičnine, z začetkom veljave v letu 2024,
- Agenciji RS za okolje podane pobude v zvezi s pridobivanjem podatkov o stopnjah sušnih in poplavnih razmer – skupaj s SZZ je bil podan predlog za vzpostavitev javne baze podatkov s časovno vrsto ekonomskih škod na nacionalni ravni po različnih tipih naravnih nesreč.

Na področju bančne regulative so bili obravnavani kriteriji za ugotavljanje primernosti zavarovanj pri izpostavljenostih, ki so zavarovane z nepremičninami, po pravilih nove kapitalske ureditve CRR3.

Tudi na področju modeliranja smo obravnavali vsebine, povezane z dejavniki ESG (na primer vključevanje dejavnikov ESG v testiranje izjemnih razmer, izračun pričakovanih kreditnih izgub, proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala – ICAAP), oceno vloge za kredit (»application score«) z vidika uporabe načel ali metodologij ter najboljših praks v industriji, modeliranje pomembno povečanega kreditnega tveganja (SICR) z vidika menjave parametrov in/ali vrzeli v podatkih, zahtev revizorjev in njegove obravnave v okviru procesa ICAAP. Obravnavani so bili tudi pristopi k definiranju scenarijev za izračun pričakovanih kreditnih izgub v skladu z MSRP 9, dodelje-

vanje uteži različnim scenarijem in njihovo utemeljevanje/dokumentiranje, uporaba napovedi različnih makroekonomskih spremenljivk, ki jih objavljajo različne institucije, ter njihova zanesljivost, uporaba interno izdelanih napovedi, validiranje modelov ter preizkušanje scenarijev.

V letu 2023 je bil začet in zaključen projekt »Integracija podnebnih tveganj v modeliranje kreditnega tveganja«.

Skupaj s skupino za likvidnostno, obrestno in tržna tveganja so bili obravnavani pristopi k modeliranju temeljnih vlog (tudi v kontekstu novih smernic s področja tveganja spremembe obrestne mere, ki izhaja iz netrgovalne knjige – IRRBB), s skupino za operativno tveganje pa so bili obravnavani specifični izzivi in dileme pri modeliranju operativnega tveganja (na primer kvantificiranje nefinančnih škodnih dogodkov, obravnava škodnih dogodkov, ki terjajo dodatno delo zaposlenih, modeliranje pričakovanih in nepričakovanih izgub iz operativnega tveganja).

Delo na področju operativnih tveganj je bilo usmerjeno v nadaljnje usklajevanje in dopolnjevanje na podlagi pridobljenih izkušenj uporabe enotnega vprašalnika v prejšnjih letih. Ob tem je bil vprašalnik nadgrajen:

- z novimi vprašanji s področja ESG, informacijske varnosti, storitev v oblaku, upravljanja neprekinjenega poslovanja in varstva osebnih podatkov.

Prav tako je bil vprašalnik preoblikovan na način, da omogoča lažji vnos in obdelavo prejetih odgovorov. S ciljem poenostavitve postopkov je bil vprašalnik šestim najpomembnejšim zunanjim izvajalcem, enako kot prejšnje leto, posredovan v izpolnitev centralizirano s strani Združenja. Pripravljene so bile:

- nezavezujoče smernice, ki članicam Združenja služijo kot orientir za umeščanje pogodbenih partnerjev med zunanje izvajalce na podlagi regulativnih smernic ter definicije pomembnih funkcij, oddanih v zunanje izvajanje.

Na področju upravljanja tveganja zunanjega izvajanja so bile izmenjane informacije o ravnanju ECB v postopkih predhodne najave sklenitve pogodbe s pomembnim zunanjim izvajalcem, predstavniki članic združenja so

se udeležili tudi srečanja s predstavniki ECB, ki ga je organizirala Evropska bančna federacija (EBF).

Smernice upravljanja operativnega tveganja so bile dopolnjene z vsebinami, ki se nanašajo na vključevanje dejavnikov ESG v postopke upravljanja operativnega tveganja, upravljanje tveganja ob lansiranju novih bančnih produktov in nastopu na novih trgih, obvladovanje tveganja pomanjkljive kakovosti podatkov, upravljanje tveganja ugleda, posodobljeno pa je bilo tudi poglavje o ključnih kazalnikih uspešnosti in izpostavljenosti operativnemu tveganju.

Ponovno so bila pregledana Priporočila za preprečevanje plačilnih prevar.

Na področju likvidnostnega, obrestnega in tržnega tveganja je bil izveden posvetovalni proces z organom EBA o izvedbenih tehničnih standardih za poročanje obrestnega tveganja v netrgovalni knjigi in predlogah ter navodilih za poročanje. Obravnavna pa so bila tudi številna druga vprašanja in dileme, denimo o izvajanju Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP) z vidika upravljanja obrestnega tveganja. Glede slednjega je pristojno ministrstvo posredovalo ustrezna pojasnila.

Obravnavani so bili tudi rezultati posebne ankete in s tem zaključena razprava o vprašanih in izzivih pri modeliranju osrednjih in stabilnih vlog z vidika likvidnostnega ter obrestnega tveganja.

Notranja revizija

Glavni fokus dela v letu 2023, podobno kot v prejšnjih dveh letih, je bil usmerjen v pripravo in koordinacijo skupnih revizijskih pregledov zunanjih izvajalcev v skladu z določbami smernic EBA o zunanjem izvajanju. Skupne revizije prinašajo številne prednosti tako bankam in hranilnicam kot tudi zunanjim izvajalcem. Pripravljene so bili vsi potrebni postopki za izvedbo:

- skupnih pregledov dveh novih zunanjih izvajalcev ter
- dveh pregledov izvajanja podanih priporočil pri predhodno že pregledanih zunanjih izvajalcih (pregleda sta bila izpeljana v letu 2024).

Zagotovljeno pa je tudi sprotno spremljanje izvajanja priporočil skupnih revizijskih pregledov preteklih let.

Oktobra je potekal sestanek z vodjo notranje revizije ene od nemških bank, na katerem so bili predstavljeni pristop in izkušnje pri izvedbi skupnih revizij ponudnikov oblačnih storitev v finančnem sektorju pod okriljem konzorcija Collaborative Cloud Audit Group – CCAG (e.V.).

Tudi v letu 2023 je bil pregledan in potrjen seznam ključnih vsebin letnega poročila o delu službe notranje revizije na podlagi določb Zakona o gospodarskih družbah in Zakona o bančništvu ter pregledan in delno osvežen tabelarični pregled številnih regulativno zahtevanih aktivnosti funkcije notranje revizije.

Trajnostno financiranje

S 1. januarjem 2023 je bil ob upoštevanju pomembnosti, ambicioznosti, obsežnosti in zahtevnosti vsebin, povezanih s financiranjem prehoda v nizko-ogljico družbo, formalno ustanovljen odbor za trajnostno financiranje. S preoblikovanjem predhodne delovne skupine v odbor s trajnim mandatom se je dodatno potrdila namera slovenskega bančnega sektorja podpreti prizadevanja za doseganje nacionalnih, evropskih in globalnih podnebnih ter okoljskih ciljev.

Aktivnosti novoustanovljenega odbora v minulem letu so zajemale obravnavo novih predpisov, regulativnih zahtev, trendov in možnih rešitev glede trajnostnega financiranja in upravljanja tveganj ESG s poudarkom na pridobivanju ustreznih podatkov, njihovi analizi in razkritjih trajnostnega poslovanja. Ob tem je bilo pomembno dobro sodelovanje z drugimi deležniki, ki so dejavni na tem področju, še posebej v zvezi s:

- pripravo novega sistemskega zakona o podnebnih spremembah,
- pripravo novele Zakona o gospodarskih družbah, ki med drugim v slovenski pravni red prenaša določbe evropske direktive o trajnostnem poročanju (CSRD),
- pobudo za vzpostavitev nacionalnega centralnega registra podatkov o ESG-vidikih poslovanja podjetij ter zaprosilom za zagotovitev podatkov

o obsegih naravnih nesreč v Republiki Sloveniji v zadnjih letih po tipih nesreč ter

- pridobivanjem podatkov o ESG-profilu podjetij s strani bank in hranilnic prek posebnih vprašalnikov ter vzpostavitev napredne(jše) tehnične rešitve za zbiranje in analizo teh podatkov,
- sodelovanjem v posvetovalnih procesih s področja ESG (na primer o stališču »position paper«), ki se nanaša na financiranje prehoda v brezogljivo družbo, stališču do predloga direktive o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti (CSDDD), do direktive o energetski učinkovitosti stavb (EPBD) ali do novega svežnja ukrepov za nadgradnjo in okrepitev temeljev okvira EU za trajnostno financiranje, ki vsebuje posodobitev delegiranih uredb in priporočilo Komisije za financiranje zelenega prehoda) in
- obravnavo novega bančnega svežnja (CRR in CRD) za zagotovitev ustreznega izvajanja določb o tveganju ESG s cilji povečanja skladnosti med predpisi EU in mednarodnim razvojem na tem področju.

Zaradi izjemnega pomena razpoložljivosti kakovostnih in čim bolj celovitih podatkov s področja ESG za izpolnitev vseh regulativnih zahtev je bilo različnim javnim institucijam (Agenciji RS za javnopravne evidence in storitve, Ministrstvu za okolje, prostor in energijo, Ministrstvu za finance) poslanih več pobud in argumentov za vzpostavitev nacionalne baze podatkov ESG. Pobude in predlogi žal ne bodo uresničeni v nasprotju z nekaterimi državami, ki se bolj zavedajo pomena razpoložljivosti in kakovosti podatkov na področju ESG.

Zaradi razvejenosti področja ESG so bile na tem področju oblikovane še tri dodatne specializirane skupine. Skupina za pripravo enotnega ESG-vprašalnika je zainteresirani javnosti (na primer na različnih seminarjih in delavnici pod okriljem Vienna Initiative Climate Change Working Group) predstavljala vsebino in namen vprašalnika ter pristope k njegovi uporabi, novembra pa je uspešno končala njegovo nadgradnjo. Poleg nekaterih manjših izboljšav je v novo verzijo vprašalnika vključila dodatna, panožno specifična vprašanja, ki so namenjena podjetjem iz različnih gospodarskih panog, ter tudi to verzijo objavila na spletni strani Združenja. V pripravi je tudi krajša različica vprašalnika, ki bo primernejša za pridobivanje podatkov od malih in srednjih podjetij.

Zaradi zahtevnosti vsebin, ki jih prinašajo okoljska taksonomija EU ter druga zakonodaja in bančna regulativa s področja trajnostnosti, je bila ustanovljena skupina za trajnostno regulativo, ki obravnava aktualna vprašanja na tem področju. Med njenimi aktivnostmi v minulem letu postavljamo v ospredje obravnavo pristopov bank k pripravi trajnostnih poročil za leto 2022, ki vključujejo obvezna in prostovoljna razkritja.

V skladu z začrtanim mandatom je skupina januarja izvedla posebno izobraževalno srečanje za podjetja, ki so dolžna javno razkriti podatke, ki so jih banke potrebovale za razkritja za finančno leto 2022 na podlagi delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178.¹ Nato je bila na ločeni delavnici vsebina predstavljena tudi predstavnikom komercialne funkcije ter funkcije upravljanja tveganj v bankah in hranilnicah.

Prek predstavnikov v delovni skupini za okoljsko taksonomijo EU, ki deluje pri EBF, so bili člani skupine redno obveščeni o novostih, pobudah in aktivnostih na ravni panevropskega bančnega združenja (na primer o pripravljenem zbiru vprašanj in komentarjev v zvezi z operativnimi vidiki izvajanja okoljske taksonomije, ki je bil naslovljen na Evropsko komisijo s prošnjo za pojasnila, o stališčih EBF do Evropskih standardov trajnostnega poročanja (ESRS), zlasti glede poročanja o vrednostni verigi, kot tudi o stališčih do drugih postopkov, ki so bili že predstavljeni pri opisu aktivnosti matičnega odbora).

Že januarja je skupina gostila tudi predstavnike pobude za energijsko učinkovite hipoteke (Energy Efficient Mortgages Initiative). Luca Bartalot, generalni sekretar Evropske hipotekarne federacije in Evropskega sveta kritih obveznic (European Mortgage Federation – European Covered Bond Council), je na srečanju predstavil ozadje pobude, njene glavne aktivnosti in cilje ter pogoje za morebitno včlanitev slovenskih bank.

Potreba po intenzivnem delu članic Združenja pri vključevanju trajnostnih vidikov v njihove poslovne strategije, katerih pomemben element je tudi postavljanje vmesnih ciljev bank in hranilnic do končnega cilja brezogljic-

¹ Gre za podjetja, ki so bila na podlagi zahtev iz evropske direktive o razkrivanju nefinančnih informacij (NFRD) dolžna javno razkriti podatke o deležu dejavnosti za leto 2022, ki so sprejemljive z vidika taksonomije EU.

nosti, ter reševanje dilem, ki se pojavljajo v tem procesu, sta že maja 2022 botrovala ustanovitvi tretje specializirane skupine, imenovane skupina za merjenje ogljičnega odtisa. Ta se je v minulem letu prvenstveno ukvarjala z metodologijo izračunavanja portfeljskega ogljičnega odtisa obsega 3, ki je eden najpomembnejših kazalnikov napredka bank na poti k brezogljčnosti. Ker je možnih več pristopov oziroma metodologij izračuna, si je skupina zastavila za cilj čim večje poenotenje načinov izračuna ogljičnega odtisa pri članicah, kar bi ne nazadnje omogočalo večjo primerljivost javno razkritih informacij bank. Korak v to smer je omogočila tudi formalna potrditev nezavezujočih smernic za izračun ogljičnega odtisa financiranih emisij s strani skupine januarja 2023.

Skupina je pregledala tudi trajnostna poročila evropskih bank, v katerih so prikazani izračuni emisij ogljikovega dioksida za celoten portfelj, ter obravnavala prednosti in slabosti različnih pristopov k izračunu ogljičnega odtisa ter izzive pri pridobivanju podatkov – tako neposrednih od strank kot približkov, izračunanih na podlagi referenčnih podatkov za posamezne panoge. Na podlagi dokumenta IFRS Sustainability Staff paper iz decembra 2022 je pripravila ilustrativen primer razkritij, ki lahko članicam ZBS služi kot izhodišče ali kot referenčni primer.

Junija je bila nato izvedena praktična predstavitev strokovnjakov Banke Slovenije, kako so se lotili izračuna svojih financiranih emisij (kot objavljeno v dokumentu z naslovom Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje Banke Slovenije iz marca 2023). Na virtualnem srečanju so predstavniki Banke Slovenije predstavili tudi številne dileme in izzive pri izračunu financiranih emisij (na primer dostopnost podatkov, opredelitev izpostavljenosti do držav).

AEOI in FATCA

Področje AEOI in FATCA pokriva avtomatično izmenjavo podatkov o finančnih računih po zahtevah Enotnega standarda poročanja OECD in direktive EU o medsebojni upravni pomoči, ki se je začela izvajati s 1. januarjem 2016 (AEOI), ter reševanje zahtev, ki izhajajo iz ameriškega zakona o spoštovanju davčnih predpisov v zvezi z računi v tujini (FATCA).

V okviru AEOL so bili uvedeni postopki identificiranja strank za pridobitev informacije o državi (ali več državah), kjer je oseba davčni rezident, ter poročanja predpisanih podatkov o osebi in njenih finančnih transakcijah v vsako od teh držav. K uvedbi postopkov identificiranja in poročanja se je Republika Slovenija zavezala že v letu 2014 skupaj s široko skupino več kot 100 držav. Čeprav so številne države sprejele zavezo za uvedbo avtomatične izmenjave podatkov po predvidenem časovnem načrtu OECD, so operativni postopki dela v finančnih institucijah še vedno v fazi izpopolnjevanja, tudi kot posledica spreminjanja predpisov in tehničnih zahtev pri poročanju.

Aktivnosti področja so zajemale predvsem obveščanje o najpomembnejših spremembah pravil poročanja po AEOL in FATCA (s katerimi smo se seznanjali tudi prek obvestil Finančne uprave RS), izmenjavo izkušenj in mnenj, sprotno seznanjanje s predpisi in aktualnimi dogajanji ter informiranje članic Združenja o aktivnostih delovne skupine pri EBF prek svojega predstavnika.

Izvedeno je bilo zbiranje podatkov o manjkajočih identifikacijskih številkah (US TIN) komitentov na nacionalni ravni, kar se je predhodno izvajalo na evropski ravni v organizaciji EBF. V anketi je sodelovalo 11 slovenskih bank in hranilnic, ki so zagotovile podatke po stanju konec leta 2022. Ti še naprej kažejo na ugoden trend pri zbiranju podatkov, ki je primerljiv z drugimi evropskimi državami ali boljši.

Junija je v Sloveniji potekal sestanek z delegacijo Globalnega foruma za preglednost in izmenjavo informacij OECD, ki je opravljala drugi krog pregleda (»peer review«) standarda OECD o avtomatični izmenjavi informacij o finančnih računih v davčnih zadevah. Na njem so predstavniki širšega vodstva skupine predstavili izkušnje z izvajanjem standarda v praksi, dali pa so tudi nekatere konkretne predloge za izboljšave, recimo:

- letno izobraževanje za področje CRS in FATCA, ki ga Finančna uprava RS izvede za zaposlene v bankah (na primer za osebe, odgovorne za področje, poslovne skrbnike),
- enostavne smernice (v lahko berljivem jeziku) oziroma izobraževanje za splošno javnost o davčnem rezidentstvu in zahtevah CRS, še posebej v postopkih pridobivanja delovnih dovoljenj,
- vzpostavitev aplikativne rešitve na ravni EU glede preverjanja davčnega rezidentstva (na primer iskanje po kriteriju TIN),

- bolj jasne smernice ali pojasnila o davčnem rezidentstvu/TIN na ravni OECD.

Računovodstvo

Delo na tem področju poteka v odboru za računovodstvo in delovni skupini za davke ter skupini za poročanje.

Aktivnosti področja, ki potekajo skozi sodelovanje in dialog z različnimi deležniki s področja nadzora, regulative in poročanja, so bile usmerjene v prizadevanja za konkretnjšo uveljavitev načela sorazmernosti in racionalizacijo poročevalskih zahtev ter v obravnavo poročanja nadrejenih in končno nadrejenih družb (poročilo BSPOV), zaznamovalo pa jih je tudi poročanje v zvezi s posledicami avgustovskih poplav.

Na področju davkov smo obravnavali novosti, ki jih prinaša novela Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2N), Zakon o minimalnem davku, ki je bil v nacionalno zakonodajo prenesen na podlagi direktive Sveta (EU) 2022/2523 o zagotavljanju globalne minimalne davčne stopnje za mednarodne skupine podjetij in velike domače skupine v Uniji, informacije o spremembah Zakona o gospodarskih družbah, ki se tičejo davkov v povezavi s trajnostnostjo in Zakona o dohodnini, ob tem smo podajali pripombe k interventnemu davku na bilančno vsoto bank in hranilnic.

Na Finančno upravo RS (Furs) je bilo naslovljenih več dopisov v zvezi z izpolnjevanjem obrazca REK-O, in sicer glede tehnične možnosti zagotavljanja revizijske sledi in kontrole rezidentskega statusa (stranka v evidenci banke zavedena kot rezident Slovenije, v evidenci Fursa pa kot nerezident).

Posebej so leto 2023 zaznamovale tudi obravnave naslednjih davčnih vprašanj:

- naknadno izplačilo denarnih odpravnin manjšinskim delničarjem,
- pravila za omejitev priznavanja odhodkov za obresti – direktiva ATAD,
- davčna obravnava sprememb kreditnih pogodb, ki so v prid kreditojemalcem,
- vračanje sorazmernega dela stroškov kreditov potrošnikom v primeru predčasnega poplačila/vračila kredita,

- obračunavanje ležarin (transakcija predmet DDV ali DFS).

Pripravljena in dopolnjena sta bila seznama storitev za izboljšanje notranjih davčnih kontrol:

- seznam »Davčni odtegljaj za fizične osebe: obresti od depozitov, obresti od vrednostnih papirjev in dividend« in
- »Seznam z DDV obdavčenih in DDV oproščenih storitev«.

Med ključnimi temami na področju poročanja sta bila racionalizacija poročanja Banki Slovenije in vprašanje povratnih informacij dopolnitve podatkov v statistiki Banke Slovenije.

V projektu integriranega poročevalskega okvira (IReF) so potekale predvsem postopkovne aktivnosti, konkretne aktivnosti glede načina implementacije še niso dokončno opredeljene. Projekt velja za najpomembnejši projekt statistike ECB. Njegov cilj je integracija vseh obstoječih statističnih zahtev, v prihodnosti naj bi prišlo tudi do integracije z nadzorniškimi podatki.

Banki Slovenije smo predlagali dopolnitve povratnih informacij za različna poročila, kot so podatki iz bilančne statistike (BSI), podatki o obrestnih merah in obsegu novih poslov (MIR – BSI) ter podatki o kartičnem poslovanju (statistika plačilnih sistemov), tako je Združenje podpisalo tehnični protokol o prevzemu podatkov o obrestnih merah za dana posojila in prejete depozite iz poročila BS15. Podatki se izmenjujejo od septembra 2023.

Poslovanje s podjetji

Na področju poslovanja s podjetji sta v letu 2023 delovala dva odbora: odbor za podjetja, ki je bil reaktiviran v letu 2018, in odbor za dokumentarne bančne posle, ki deluje že več desetletij. Tudi njune aktivnosti so bile močno zaznamovane s posledicami rusko-ukrajinskega konflikta, prehodom v nizkoogljično družbo, avgustovskimi poplavami v Sloveniji ter gospodarskim ohlajanjem.

Kot druge države je tudi Slovenija sprejela številne ukrepe za omilitev negativnih posledic za gospodarstvo in državljane, ki so jih povzročile pandemija covid-19 ter nadaljnje zaostritve pogojev poslovanja zaradi vojaške agresije Rusije na Ukrajino, zaradi nepričakovano povečanih inflacijskih pri-

tiskov ter posledičnih omejevalnih odzivov centralnih bank nanje, motenj v dobavah in globalnega ohlajanja gospodarske aktivnosti; ti ukrepi so med drugim posegali tudi na področje financiranja podjetij. Podobno je bilo ob avgustovskih poplavah in zemeljskih plazovih. Vse omenjeno je pomembno usmerjalo fokus dela odbora v minulem letu.

Zaradi poplav oziroma njihovih učinkov na kreditne portfelje bank je bilo dogovorjeno:

- tedensko poročanje podatkov o prejetih vlogah pravnih oseb za moratorije in/ali dodatna financiranja,
- članice ZBS pa so uskladile vsebino vprašalnikov, ki so jih članice uporabljale za oceno škode po poplavah in posledičnih potreb po dodatnem financiranju podjetij.

Ustanovljena je bila tudi mešana strokovna delovna skupina za spremljanje razmer in učinkov poplav na portfelje bank ter proučitev morebitnih sistemskih ukrepov.

Na regulativnem področju je bilo delo usmerjeno predvsem v obravnavo izvedbenih vidikov Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč (ZOPNN-F) ter zlasti Zakona o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 (ZIUOPZP), nadzorniških regulativnih vprašanj obravnave dolžnikov, ki zaprosijo za odlog kreditnih obveznosti, v skladu z veljavno evropsko bančno regulativo/zakonodajo ter obravnavo vzpostavitve poročstva Republike Slovenije za terjatve, ki so bile predmet zakonskih moratorijev, in za terjatve iz naslova novih kreditov, odobrenih v poplavah prizadetim pravnim in fizičnim osebam. Osnutek besedila je bil vladi oziroma ministrstvu posredovan kot predlog bančnega sektorja za vključitev v zakon o obnovi.

Ukvarjali smo se tudi s trendi in novimi regulativnimi zahtevami pri obravnavi okoljskih, družbenih ter upravljaljskih dejavnikov (ESG) pri kreditiranju podjetij, pri čemer smo izvedli anketo o tveganjih in proučili rezultate. Ugotovili smo, da so bili največji premiki v smeri povečanega tveganja prepoznani pri vplivu podnebnih in okoljskih sprememb (tako pri sedanjih negativnih vplivih kot tistih, ki jih pričakujemo v srednjeročnem obdobju), na področju tržnih obrestnih mer in pri obsežni regulativi.

Tudi v letu 2023 se je še krepilo sodelovanje s ključnimi deležniki, kot so Slovenski podjetniški sklad (SPS), Evropska investicijska banka (EIB), Gospodarska zbornica Slovenije (GZS) in Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (Umar). Organizirana je bila seznanitev s produktno paleto SPS in na drugem srečanju seznanitev s produkti, ki jih je SPS pripravil za v poplavah prizadeta podjetja, ter s postopki odobravanja moratorijev za tiste bančne kredite, ki so zavarovani z garancijo SPS. Podobno srečanje smo imeli s predstavniki EIB, ki so predstavili možnosti za sodelovanje s poslovnimi bankami pri financiranju potreb slovenskega gospodarstva. Makroekonomska gibanja z vplivom na tveganja pa sta, kot že tradicionalno, predstavila predstavnik Umarja in GZS.

Dokumentarni bančni posli

Temeljno poslanstvo tega področja je izmenjava izkušenj, specialističnih znanj in najboljših praks ter sprotno seznanjanje s ključnimi predpisi, trendi in novostmi v dokumentarnem bančnem poslovanju oziroma trgovinskem bančništvu nasploh, kar je bilo glavno vodilo delovanja tudi v letu 2023.

Obravnavna so bila številna aktualna vprašanja, ki so se na operativni in taktični ravni pojavljala pri vsakodnevnem poslovanju. Ustanovljena je bila posebna mešana delovna skupina, ki je junija pripravila:

- dopolnitev priporočil pri unovčevanju domiciliranih menic (denimo s primeri prevar, opisi ravnanj bank in hranilnic v primeru zaznanega suma, postopki medsebojnega obveščanja članic ZBS).

Zaradi vojne v Ukrajini je bila še naprej pomembna spremljava dokumentarnega poslovanja in sankcijskih ukrepov. Poleg tega smo obravnavali:

- uvajanje politik ESG in njihov vpliv na produkte trgovinskega bančništva,
- zagotavljanje enakih pogojev s faktorinškimi družbami pri poročanju o poslih odkupa terjatev v sistem SISBIZ (o tem smo aprila na pristojno ministrstvo naslovili dopis s pobudo za spremembo Zakona o centralnem kreditnem registru),
- izvajanje pregledov strank z vidika preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma,
- produktno klasifikacijo garancij za vračilo avansa,
- izvedena je bila tudi anketa o postopkih pri unovčevanju garancij.

Na področju trajnostnega poslovanja se pojavljajo številne izvedbene dileme pri pregledovanju strank in/ali njihovih dobaviteljev in kupcev ter ocenjevanju njihovega trajnostnega delovanja, upoštevajoč dejstvo, da so kriteriji za klasifikacijo strank in transakcij z vidika ESG še(le) v nastajanju.

Na področju mednarodnega delovanja je ključen partner Mednarodna trgovinska zbornica (MTZ) oziroma v njenem okviru predvsem komisija za bančno tehniko in prakso (bančna komisija). Prav tako smo obravnavali informacije organizacije Commercial Crime Services, katere član je Združenje, o mednarodnih goljufijah pri dokumentarnih instrumentih ter opozorila na tveganja pri delu z domačimi in mednarodnimi dokumentarnimi instrumenti.

Denarni in kapitalski trgi

Na področju denarnih in kapitalskih trgov delo v Združenju poteka v odborih za zakladništvo, zaledna in skrbniška vprašanja ter za investicijske storitve.

Zakladništvo

Izvajanje aktivnosti za učinkovito upravljanje likvidnosti bančnega sistema z izmenjavo stališč med članicami in predstavniki Ministrstva za finance je bilo glavno delovno področje odbora tudi v letu 2023.

V ospredju so bile aktivnosti bank na področjih:

- evropske reforme referenčnih obrestnih mer,
- novosti v zvezi z minimalnimi zahtevami za kapital in upravičene obveznosti (»Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities«, MREL),
- pripravljenosti bank na limit občutljivosti NII (»NII sensitivity limit«) pri upravljanju obrestnega tveganja bančne knjige,
- priprav na EMIR Refit 2024 in
- spremljave ESG-portfeljev v bankah, čemur tudi v zakladništvih članic namenjajo veliko pozornosti, predvsem z vidika širitve nabora novih naložb.

Področje zakladništva je tesno sodelovalo z Direktoratom za zakladništvo Ministrstva za finance z izmenjavo informacij o zadolževanju države tako na evrskem območju kot v drugih valutah, o napovedanih novih izdajah obveznic in zakladnih menic ter o aktivnostih ministrstva v zvezi z bonitetno oceno države ter začelih aktivnostih države za zadolževanje države pri prebivalstvu.

Zaledna in skrbniška vprašanja

Kot pove že ime, se odbor posveča aktivnostim, povezanim z zalednimi funkcijami področja finančnih trgov in skrbništva vrednostnih papirjev.

Delovna skupina za korporacijska dejanja je marca na Klirinško-depotno družbo naslovila dopis s prošnjo, da se vnos ISIN-kod novoizdanih vrednostnih papirjev v šifrant CRVP opravi v najkrajšem možnem času po uspešnem zaključku avkcije državnih dolžniških instrumentov in da se tako zmanjša operativno tveganje v celotni poravnalni verigi.

Delovna skupina za skrbniška vprašanja je s predstavnikom Agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP) obravnavala problematiko pri opravljanju skrbniških storitev po Zakonu o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU-3), Zakonu o upravljavcih alternativnih investicijskih skladov oziroma Zakonu o oblikah alternativnih investicijskih skladov (ZUAIS/ZOAIS) in Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2). Skrbniške banke so v okviru rednega letnega srečanja z ATVP slednji predlagale, da pri pregledu prospektov/pravil upravljanja alternativnih investicijskih skladov (AIS) od njihovih upravljavcev zahteva, da v navedeni dokument vključijo določbo/pojasnilo glede (obsega) storitev skrbniške banke. Skrbniške banke so naknadno uskladile vsebino besedila in mesto v prospektu/pravilih upravljanja, kamor bi ga uvrstili.

Delo je močno povezano tudi s področjem investicijskih storitev, kjer so bile v letu 2023 aktualne teme:

- davčna obravnava produktov ETC (Exchange-Traded Commodity), ker se v brošuri z naslovom Davek od dobička od odsvojitve izvedenih finančnih instrumentov, ki jo je Furs izdal oktobra 2022, produkti ETC obravnavajo

kot dolžniški izvedeni instrumenti in z vidika davčne obravnave štejejo kot izvedeni finančni instrument. Do oktobra 2022 je namreč večina v finančni industriji (borzni posredniki, upravljavci premoženja, investitorji) razumela, da so produkti ETC z davčnega vidika izenačeni s produkti ETF in da se obdavčujejo v skladu z veljavnim Zakonom o dohodnini (ZDoh-2);

- na Furs so bili posredovani strokovni argumenti z navedbo konkretnih dejstev, zakaj bi morali biti produkti ETC (enako velja za produkte ETN) z davčnega vidika obravnavani enako kot produkti ETF.

Investicijske storitve

Delo odbora je bilo usmerjeno v pripravo in izvedbo aktivnosti, povezanih s Strategijo razvoja kapitalskega trga v Sloveniji za obdobje 2023–20230, konkretnije v aktivnosti ob Dnevih slovenskega kapitalskega trga, ki so vključevale:

- tiskovno konferenco in
- izvedbo izobraževalnih delavnic s poudarkom na osnovnih informacijah za vlagatelje in prednostih vlaganja na slovenski kapitalski trg.

Na podlagi omenjene strategije je predvidena tudi uvedba individualnih finančnih računov za finančne instrumente (IFRFI), ki bi lahko spodbudili dolgoročno varčevanje fizičnih oseb v finančnih instrumentih in omogočili večjo fleksibilnost pri odločanju za naložbe.

Ministrstvo za finance je v novooblikovano delovno skupino povabilo tudi predstavnike odbora za investicijske storitve. Naloga delovne skupine je proučitev obstoječe zakonodaje in izdelava predloga njenih sprememb, ki bodo omogočile odpiranje IFRFI v finančnih institucijah, ki imajo dovoljenje ATVP za storitve borznega posredovanja, upravljanja premoženja in investicijskih skladov.

Člani so pri tem v ospredje postavili temeljne dejavnike za določitev koncepta, ki so med drugim:

- višina zneska možnih nakazil na IFRFI v okviru koledarskega leta,
- časovna omejitev oziroma določitev minimalnega časovnega okvira za stanja vrednostnih papirjev na IFRFI,

- izbira ustreznega načina stimulacije za imetnike IFRFI (premija vs. davčna olajšava),
- tehnični vidik IFRFI (individualni varčevalni račun, vezan na trgovalni račun posameznika, možne omejitve nabora finančnih instrumentov za IFRFI) in
- možnost znižanja stroškov za IFRFI v primeru vlaganj na slovenskem trgu.

Plačilni promet in projekt SEPA

Delo na področju plačilnega prometa je v Združenju organizirano v odborih za plačilni promet, za kartično poslovanje, SWIFT in delovnih skupinah za standarde.

Plačilni promet

Glavna aktivnost področja v letu 2023 je bila spremljava stanja migracije obsegov iz rešitve BIPS IKP v rešitev BIPS IP. Glede na prvotno odobreno derogacijo ECB, ki dovoljuje, da je po migraciji tehničnega računa v TIPS omejeno obdobje mogoče v njem poleg transakcij SCT Inst poravnati tudi transakcije SCT, so članice večkrat opozorile na morebitne težave v zvezi z izvajanjem kontrol po direktivi AML, zagotovitvijo izplačila pokojnin prek sistema IP in vzpostavitev nadomestnih rešitev za procesiranje IP-nalogov. Zato je bil Bankartu posredovan predlog, da pripravi možne rešitve za migracijo pokojnin v BIPS IP (»non time critical payments in TIPS«) ter možnost delitve likvidnosti na dva dela. Glede na odgovor Bankarta, da rešitve za delitev likvidnosti ne bi bilo mogoče razviti do februarja 2024 oziroma poteka derogacije, je Bankart pri ECB vložil ponovno prošnjo za podaljšanje derogacije.

Svet ECB je prošnjo za podaljšanje derogacije sprejel, derogacija je podaljšana do februarja 2027. Na področju plačilnega prometa se sicer redno spremljajo zavrnitve takojšnjih plačil, ločeno za odlivne in prilivne transakcije ter ločeno za BIPS IP in TIPS.

Na regulativnem področju je bil obravnavan predlog uredbe o takojšnjih plačilih v evrih, članice pa so se seznanile tudi z dvema svežnjema

zakonodajnih predlogov s področja enotne valute ter področja plačilnih storitev in odprtih financ, ki jih je objavila Evropska komisija (predlog uredbe o plačilnih storitvah na notranjem trgu (PSR), predlog direktive o plačilnih storitvah in storitvah elektronskega denarja na notranjem trgu (PSD3) in predlog uredbe o digitalnem evru).

Posodobljeni in dopolnjeni so bili naslednji dokumenti:

- Priročnik ISO 2022 XML za izmenjavo podatkov za kreditna plačila,
- Priročnik za direktne obremenitve SEPA v standardu ISO 2022 in
- Priročnik za kreditna plačila na B2B-način v standardu ISO 2022 ob prehodu na novo verzijo standarda ISO 2022 v. 2019. Ob tem je bilo pripravljeno tudi splošno obvestilo za komitente bank o migraciji na različico standarda ISO 2022 v. 2019,
- Priporočila o postopku in načinu unovčevanja menic pri ponudniku plačilnih storitev,
- potrjena je bila tudi dokumentacija standarda za izmenjavo dokumentov IzvrsbeXML v. 1.05 in
- sprejeta nova verzija pravil za oblikovanje in uporabo standardiziranih referenc.

Po sprejetju zakonodajnega svežnja Sveta EU za boj proti goljufijam na področju DDV in ob pripravah na začetek poročanja plačilnih podatkov ponudnikov plačilnih storitev in prenosa v osrednji elektronski sistem informacij o plačilih (CESOP) smo Fursu predlagali, da organizira delavnico o novem poročanju, na predlog se je Furs pozitivno odzval. Oblikovan pa je bil tudi predlog za skupno zbiranje vprašanj o novem poročanju in njihovo posredovanje Fursu prek Združenja z namenom pridobitve čimprejšnjih odgovorov.

Ne glede na že uspešno končano fazo testiranja izmenjave podatkov prek varnega elektronskega predala med članicami Združenja in Policijo v letu 2022 je Policija Združenje julija lani obvestila, da so nadaljnje aktivnosti vzpostavitve izmenjave začasno ustavljene zaradi na novo identificiranih pravnih dilem in vprašanj, povezanih z varnim elektronskim predalom.

Kartično poslovanje

V letu 2023 so bile obravnavane vsebine in potrjeni dokumenti Bankarta:

- informacijska varnost iz poročil udeležencev plačilnega sistema Poravnava bankomatov v letu 2022,
- strategija in metodologija upravljanja tveganj v plačilnem sistemu,
- ocena tveganj plačilnega sistema ter
- plačilni sistem Poravnava bankomatov in pravni okvir zanj.

Na podlagi sklepa, sprejetega na seji Nacionalnega sveta za plačila pri Banki Slovenije, je bil februarja organiziran sestanek s predstavniki Zveze potrošnikov Slovenije o možnosti izklopa funkcionalnosti brezstičnega plačevanja, kjer so bile predstavljene različne možnosti izvajanja kartičnih plačil.

Obravnavana je bila tudi pobuda, da bi o tematiki poročanja plačilnih podatkov s strani ponudnikov plačilnih storitev in prenosa v osrednji elektronski sistem informacij o plačilih (CESOP) Furs organiziral delavnico. Furs se je ugodno odzval na pobudo in junija pripravil delavnico o tem področju. Prav tako smo se s predstavniki Fursa dogovorili, da se vprašanja bank zbirajo v okviru Združenja in z Združenja posredujejo Fursu v odgovor.

Znova je bilo aktualno vprašanje vzpostavitve enakih pogojev poslovanja za vse ponudnike plačilnih storitev v Sloveniji, predvsem z vidika obravnave v skladu z določbami Zakona o davku na finančne storitve.

Glede spoštovanja zahtev RTS SCA pa je bila Banki Slovenije znova posredovana prošnja za ponovno preverbo, ali so že vse države EU uvedle močno avtentikacijo strank (SCA), saj je bil nekaterim državam odobren zamik uvedbe zahtev RTC SCA, še posebej gre tu za velike trgovce.

SWIFT

V letu 2023 so bila v okviru SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) organizirana tri spletna srečanja tako za poslovni kot tudi tehnični del storitev, ki jih organizacija ponuja bankam. V novembru pa je po dveletnem premoru ponovno v živo potekalo srečanje SWIFT UGM (User Group Meeting), kjer je predstavnica SWIFT za Slovenijo predstavila

novosti na področju plačil s tujino, nove pakete storitev, ki jih ponuja SWIFT, ter zadnje informacije o razvoju že obstoječih rešitev.

Obravnavano je bilo poročilo z dogodka SIBOS 2023, ki zajema predstavitev vseh področij SWIFT, predstavitev bank, bančnih aplikacij in tudi konkurentov bank na vseh področjih. Glavni poudarek s SIBOS je začetek povezovanja SWIFT z drugimi ponudniki z namenom, da se uporabnikom zagotovijo hitra in transparentna plačila. Posebna pozornost je bila namenjena tudi predhodnemu preverjanju računa prejemnika in uporabi dodatnih podatkov v strukturirani obliki zaradi prehoda na standard ISO. Med storitvami SWIFT sta bila v ospredju Case Management, ki omogoča, da banka prejemnika komunicira neposredno z banko plačnika, in SWIFT Essentials Kit, ki združuje nabor aplikacij za banke.

Glavna novost v skupini ESA (European SWIFT Alliance) pa je navajanje naslovov v hibridni obliki (kraj in država v strukturirani obliki, preostali podatki v nestrukturirani) glede na informacijo, da naj bi se do leta 2025 nestrukturirani del naslova opustil. V ospredju je bila tudi aplikacija SWIFT Go oziroma storitev za mala plačila z namenom, da se čim več plačil malih vrednosti zadrži v okolju SWIFT.

Informatika

Hiter razvoj tehnologije ponuja priložnosti za nove produkte in storitve, ki bodo strankam dosegljive 24 ur na dan sedem dni na teden (24/7), za bolj učinkovito in tudi varno poslovanje, vendar pa po drugi strani prinaša tudi nove izzive pri upravljanju tveganj. Zaradi obeh trendov je področje informatike vse bolj poslovna, regulativna in nadzorna prioriteta. Delo na področju informatike je na Združenju organizirano v odborih za informatiko in informacijsko varnost.

Informatika

Glavna pozornost je bila tudi v letu 2023 namenjena digitalizaciji in varnosti poslovanja. Pri tem je bila pomembna naloga medsebojna izmenjava informacij, izkušenj in stališč glede razvoja bančnih informacijskih tehnologij, spremljave zakonodaje in standardov s področja.

Na področju regulative je bil v ospredju evropski akt o umetni inteligenci, glede katerega so evropski poslanci 14. junija sprejeli pogajalsko stališče parlamenta, do konca leta pa so v okviru Sveta EU potekali pogovori z državami EU o končni različici zakona. V Sloveniji je oktobra zakon predstavil predstavnik Ministrstva za digitalno preobrazbo. V okviru srečanja je bilo Združenje povabljen k sodelovanju v tehničnem odboru za umetno inteligenco na Slovenskem inštitutu za standardizacijo (SIST), prek katerega je z imenovanjem predstavnika zagotovljena aktivna vključitev v pripravo standardov na ravni EU, namenjenih podpori nastajajoče regulative za umetno inteligenco v EU. Pogoji za sodelovanje v odboru je bila vključitev Združenja v SIST.

Obravnava je bil tudi Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI) ter vzpostavljeno sodelovanje s predstavniki Mreže nevladnih organizacij za vključujočo informacijsko družbo glede dostopnosti do bančnih proizvodov in storitev za ranljive skupine, kot izhaja iz zakona.

Aktivno smo sodelovali v razpravi o Pravilniku o tehničnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati varni daljinsko upravljani ali elektronski postopki ter sredstva za identifikacijo, ki ga je Ministrstvo za finance dalo v javno razpravo v aprilu.

Usklajen je bil predlog seznama za nadgradnjo komunikacijskega vmesnika ZBS B2B. Testiranje nove različice vmesnika se pričakuje v letu 2024. Organizirana pa je bila tudi predstavitev novosti platforme Kafka, ki jo je v letu 2023 uvedel Bankart.

Oktobra smo organizirali zelo odmevno javno okroglo mizo z naslovom Digitalna transformacija in varnostni izzivi. Razprava na okrogli mizi je razgrnila trende na področju digitalne transformacije, odgovarjali smo na vprašanja, kako upravljati varnost in kakšna je povezanost službe informacijske varnosti in IT-področja v podjetju ter s katerimi izzivi se soočajo pri upravljanju in varovanju informacij. Govor je bil tudi o vlogi umetne inteligence v boju zoper kibernetске napade in vlogi regulative EU na tem področju, uporabi umetne inteligence pri izvajanju vedenjske analize uporabnikov in zaznavi zlonamernih dejanj v omrežju ter o nujnem povezovanju deležnikov za učinkovito preprečevanje kibernetških in informacijskih poskusov napadov.

Sodelujoči so se dotaknili tudi kadrovske problematike in digitalnih kompetenc ter stanja v Sloveniji. Pomembno je še, da smo v okviru organizacije okrogle mize okrepili sodelovanje z Združenjem za informatiko in telekomunikacije, ki deluje pri Gospodarski zbornici Slovenije.

Ker je projekt Digitalni evro z oktobrom prešel v pripravljalno fazo, katere namen je priprava na izdajo digitalnega evra, je bila posebna pozornost namenjena tudi tej temi z vključitvijo v pripravo stališč v okviru EBF.

Obravnavali smo rezultate raziskave o stanju informacijske varnosti in kompetenčnem okviru za to področje v Sloveniji. Predstavitel je izvedel predse-dnik sveta Inštituta za korporativne varnostne študije.

Odbor je bil vse leto seznanjan tudi z aktivnostmi mešane delovne skupine, ki jo sestavljajo predstavniki članic in Banke Slovenije. Glavna naloga skupine je reševanje izzivov pri poročanju in oblikovanje praktičnih rešitev za konkretna vprašanja.

Informacijska varnost

Aktivnosti odbora za informacijsko varnost so bile usmerjene predvsem v izmenjavo informacij in izkušenj na področju informacijske varnosti, izmenjavo mnenj, oblikovanje priporočenih rešitev na področju varnosti in v oblikovanje stališč v zvezi s spremembami zakonodaje. V okviru izmenjave podatkov o prevarah in incidentih na področju informacijske varnosti se je nadaljevalo sodelovanje s Policijo in nacionalnim odzivnim centrom za kibernetško varnost SI-CERT.

Med pomembnejše teme, ki smo se jim posvečali v okviru odbora, sodijo:

- izmenjava podatkov med bankami in SI-CERT-om,
- izmenjava informacij o oblikah prevar,
- sodelovanje v oddajah Dobro jutro na RTV Slovenija, namenjeno ozaveščanju javnosti o kibernetških prevarah,
- sodelovanje v nacionalni oglaševalski kampanji za ozaveščanje javnosti o tveganjih spletnih prevar,
- posodobitev seznama regulativnih zahtev za področje informacijske skladnosti,

- sprememba vprašalnika za zunanje izvajanje,
- možni ukrepi za zmanjšanje tveganja finančnih prevar (Anydesk) in
- sodelovanje na javni okrogli mizi Digitalna transformacija in varnostni izzivi, na kateri so kot govorci sodelovali kar štirje člani odbora.

V zvezi s prenovo uredbe o elektronski identifikaciji, avtentikaciji in storitvah zaupanja (uredba eIDAS) in uvedbo evropskih denarnic za digitalno identiteto za namen močne avtentikacije strank je bilo oblikovano stališče bančnega sektorja, da morajo zbirka orodij in izvedbeni akti zagotoviti, da so podprte vse potrebne zahteve, specifične za industrijo.

Konec januarja je bila izvedena virtualna predstavitev rešitve irskega podjetja za obvladovanje tveganj SMS phishinga.

V zvezi z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) in določilom, da sta funkciji pooblašene osebe za varstvo podatkov (DPO) in vodje informacijske varnosti (CISO) v konfliktu interesov, smo februarja za mnenje zaprosili informacijsko pooblaščenko.

V okviru odbora je bila oblikovana tudi nova delovna skupina za posodobitev seznama regulativnih zahtev za področje informacijske skladnosti, ki se je sestala štirikrat in pripravila pregled vseh regulativnih zahtev omenjenega področja.

Januarja lani sta začela veljati akt o digitalni operativni odpornosti (Digital Operational Resilience Act, DORA) in direktiva o varnosti omrežij in informacij (NIS2), pri čemer se bo DORA začela uporabljati 17. januarja 2025. DORA od finančnih institucij zahteva, da redno testirajo svojo operativno odpornost, testiranje pa mora temeljiti na tveganju in ne na standardiziranem pristopu – od finančnih institucij se pričakuje, da testirajo tveganja, ki so najpomembnejša za njihova poslovna področja. Cilj je preprečiti nastanek incidenta, povezanega z IKT (na primer kibernetiski napad). Glede NIS2 pa imajo države do 1. oktobra 2024 čas, da vključijo določbe NIS2 v svojo nacionalno zakonodajo. Ker je moral Evropski nadzorni organ (ESA) glede DORA v letu 2023 pripraviti številne podporne regulativne in izvedbene tehnične standarde, je odbor tem temam posvečal posebno pozornost.

Maja je bila izvedena delavnica EBA/ECB o poročanju o incidentih v skladu z revidirano direktivo o plačilnih storitvah (PSD2). V okviru EBF smo bili vključeni v razpravo o predlogih o shemi certificiranja v oblaku (EUCS). Spremljati je bilo treba razvoj dogodkov pri pripravi evropskega akta o kibernetiki odpornosti (CRA) in tako imenovanega payments packagea, v okviru katerega je Evropska komisija junija sprejela tudi predlog uredbe o plačilnih storitvah in direktivo o plačilnih storitvah in storitvah elektronskega denarja (PSD3). Posebna pozornost je bila namenjena tudi informacijam EBF o poročanju o kibernetičnih incidentih po DORA in, kot že rečeno, pripravi pripadajočih regulativnih tehničnih standardov:

- »RTS on ICT risk management framework and RTS on simplified ICT risk management framework«, »RTS on criteria for the classification of ICT-related incidents«,
- »ITS to establish the templates for the register of information«,
- »RTS to specify the policy on ICT services performed by ICT third-party providers«.

Ključna je tudi stalna spremljava varnostnih opozoril Europola o mednarodnih prevarah.

Projekt vzpostavitve platform MISIP (Malware Information Sharing Platform) v bankah in hranilnicah je zaradi ugotovljenih pomanjkljivosti nacionalnega pravnega okvira v letu 2023 malce zastal. Aprila je bil zato vzpostavljen alternativen način za medsebojno neposredno obveščanje med bankami in hranilnicami o podatkih IBAN.

Veliko aktivnosti je bilo tudi v letu 2023 namenjenih pripravi vsebin za obveščanje javnosti o ustrezni in varni rabi storitev, ki jih ponujajo članice, in sodelovanju pri izvedbi izobraževalnih programov s področja zagotavljanja informacijske in kibernetične varnosti ter pri pripravi vseslovenske kampanje ozaveščanja javnosti o tveganjih različnih spletnih prevar.

Pravni posli

Na področju pravnih vsebin delujejo na Združenju odbor za pravna vprašanja in odbor za KPDb, področje socialnega partnerstva in kadrovski forum ter tri delovne skupine: za priporočilna Navodila za izvrševanje sklepov o izvršbi pri bankah in Navodila za izvršnice ter Navodila o posredovanju zapupnih podatkov.

Ob sodelovanju članic je bila zagotovljena spremljava novosti na pravnih področjih, ki so bila v tem obdobju v ospredju. Posebej gre izpostaviti predloge v zvezi z interventno zakonodajo po avgustovskih poplavah, ki so bili kasneje tudi vloženi kot predlogi amandmajev:

- noveliranje Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč,
- Zakon o interventnih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov iz avgusta 2023 in
- Zakon o obnovi, razvoju in zagotavljanju finančnih sredstev, slednji v delu, ki se dotika davka na bilančno vsoto bank in hranilnic. V zvezi s tem je bilo več aktivnosti namenjenih tudi proučevanju ustavnosti davka na bilančno vsoto.

Usklajevane in posredovane so bile tudi pripombe k naslednjim zakonom:

- noveli Zakona o kolektivnih tožbah,
- noveli Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju,
- Zakonu o centralnem kreditnem registru,
- noveli Zakona o gospodarskih družbah in
- Zakonu o kupcih in serviserjih nedonosnih kreditov bank.

Tudi v letu 2023 je bilo veliko aktivnosti še vedno povezanih reševanjem problematike kreditov v švicarskih frankih.

Kot vedno pa je pravno področje pokrivalo tudi v vrsto aktivnosti, ki so potekale v okviru drugih delovnih področij:

- obravnava vprašanj glede zapiranja oziroma neodpiranja transakcijskih računov pravnim in fizičnim osebam,
- obravnava pobude o možnosti preprečevanja unovčevanja ponarejenih menic,

- obravnavna sodbe Sodišča EU C-383/18 (primer Lexitor),
- novosti v zadevi Sodišča EU C-555/21 (potrošniške kreditne pogodbe za stanovanjske nepremičnine),
- komentarji k osnutku Resolucije o Nacionalnem programu varstva potrošnikov 2024–2029, ki jo pripravlja Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

V okviru delovnih skupin (izvršbe, izvršnica, poizvedbe) je potekala vrsta usklajevanj in izmenjav dobre prakse, pripravljena je bila novela Navodila o izvrševanju sklepov o izvršbi pri bankah. Prav tako je bila pripravljena:

- novela Navodila glede posredovanja zaupnih podatkov.

Na področju izvrševanja sklepov o izvršbi so bile opravljene tudi nekatere aktivnosti v zvezi z avgustovskimi poplavami, pri tem je bila dogovorjena posebna koda iz šifranta kod plačil, ki je bila predlagana izplačevalcem v uporabo, in sicer z namenom lažje oziroma avtomatske obdelave v bankah in ločevanja med posameznimi prejemki.

Pravna vprašanja

Veliko časa je bilo, kot že omenjeno, posvečenega problematiki kreditov v švicarskih frankih, kolektivnim odškodninskim tožbam zoper banke in hranilnice, ki jih je vložil Zavod Kolektiv 99 (klavzule »floor« oziroma klavzule o obrestnem dnu), tako imenovanemu primeru Lexitor, problematiki unovčevanja izvršnic, kibernetским plačilnim prevaram in prevaram pri unovčevanju menic ter na splošno vsebinam, povezanim s potrošniško zakonodajo. Odbor je predlagal in v nadaljevanju tudi koordiniral naročilo nekaterih pravnih mnenj, s katerimi smo pridobili odgovore na vprašanja glede prej omenjenih tematik.

Ob tem so predstavniki pravnih služb članic večkrat korespondenčno izmenjali stališča in dobro prakso glede konkretnih vprašanj in tako razrešili marsikatero dilemo.

V okviru odbora so delo nadaljevale vse tri delovne skupine (za priporočilna Navodila za izvrševanje sklepov o izvršbi pri bankah in Navodila za izvršnice ter Navodila o posredovanju zaupnih podatkov).

Socialno partnerstvo

Med pomembnejše dejavnosti, s katerimi se je ukvarjalo Združenje v letu 2023, sodijo tudi tiste na področju kolektivnega dogovarjanja oziroma socialnega partnerstva.

Januarja 2023 so se zneski najnižjih osnovnih plač iz tarifne priloge h Kolektivni pogodbi dejavnosti bančništva Slovenije (KPD_b) uskladili za 90 odstotkov letne inflacije leta 2022, kar pomeni, da so se zvišali za 9,27 odstotka, saj je inflacija znašala 10,3 odstotka. Način, roki in odstotek usklajevanja osnovnih plač pri delodajalcu pa se dogovorijo v kolektivni pogodbi pri delodajalcu ali s pisnim dogovorom med delodajalcem in sindikatom oziroma delojemalci na zboru delavcev, če pri delodajalcu sindikat ni organiziran.

Združenje je zavrnilo poziv sindikata po uskladitvi plač v panogi glede na visoko inflacijo, saj so v bankah in hranilnicah že sprejeli nekatere ukrepe, s katerimi naj bi popravili socialni položaj bančnih delavcev oziroma preprečili zniževanje življenjskega standarda zaposlenih. V zvezi s tem so banke in hranilnice sprejele različne konkretne ukrepe, s katerimi se trudijo izboljšati razmere. Sprejemanje novih dogovorov na panožni ravni bi zato za večino članic pomenilo dvakratno uvajanje ukrepov za izboljšanje standarda zaposlenih in dodaten strošek v negotovih finančnih in gospodarskih razmerah.

V letu 2023 so se začele aktivnosti za sklenitev nove tarifne priloge, prejšnja je bila sklenjena z veljavnostjo do 31. decembra 2023. Pogajalski skupini sta izmenjali svoje predloge in novembra začeli pogajanja.

V lanskem letu izjemoma ni bil organiziran tradicionalni posvet kadrovikov.

KPD_b

Člani odbora za KPD_b so bili s sklepom nadzornega sveta pooblašteni za pogajanja s sindikatom (Sindikat bančništva Slovenije in Sindikat NLB) za novo tarifno prilogo h KPD_b, s tem je odbor prevzel funkcijo pogajalske skupine Združenja. Izmed članic in članov odbora je bila nato oblikovana ožja pogajalska skupina.

Odbor in nadzorni svet sta predlagala, da se nova tarifna priloga sklene za obdobje dveh let in v enakem besedilu kot dosedanja. Sindikata sta predstavila svoje skupne predloge, ki so se dotikali naslednjih vsebin: najnižje osnovne plače po tarifnih razredih, usklajevanje osnovnih plač, nadomestilo za delo na domu, regres za letni dopust, jubilejne nagrade, solidarnostna pomoč in izplačilo ob koncu leta. Pogajanja so se začela novembra.

V okviru odbora je bil pripravljen tudi izhodiščni okvir glede morebitnih sprememb in dopolnitev normativnega dela KPDb, če bi v prihodnje prišlo do pogajanj.

Kadrovski forum

Člani kadrovskega foruma so na več srečanjih obravnavali in izmenjevali dobro prakso glede aktivnosti, ki so bile potrebne na kadrovskem področju po poplavah in zemeljskih plazovih v začetku avgusta, predvsem v zvezi s pomočjo zaposlenim, ki so utrpeli škodo v naravni nesreči. Prav tako so v zadnjem četrtletju izmenjali stališča in izkušnje glede novosti pri evidentiranju delovnega časa ter oblikovali konkretne pobude, ki so bile v nadaljevanju posredovane ministrstvu za delo.

V letu 2023 je bila ob sodelovanju kadrovskega foruma prek zunanjega izvajalca dokončana raziskava o plačah v bankah in hranilnicah.

Skladnost poslovanja, DPO, etično ravnanje, preprečevanja pranja denarja

Na omenjenih področjih delujejo naslednja delovna telesa: odbor za skladnost, forum DPO, odbor za etično ravnanje in odbor za preprečevanje pranja denarja. Na delo na teh področjih poleg stalno spreminjajoče se regulative močno vplivajo tudi vojna v Ukrajini in povezane sankcije.

Skladnost poslovanja

Med dejavnostmi odbora za skladnost v letu 2023 v ospredje postavljamo vsebine, povezane z novim Zakonom o varstvu potrošnikov, in odpiranje

volilnih transakcijskih računov, člani odbora pa so sodelovali tudi pri oblikovanju smernic za (fizično in digitalno) dostopnost invalidov do bančnih storitev.

Skladnost poslovanja se dotika praktično vseh poslovnih procesov članic, zato se je odbor ukvarjal tudi z interventno zakonodajo, izmenjeval dobre prakse pri digitalizaciji postopkov skladnosti ter mnenja o dejavnikih ESG in trajnostnem razvoju ter se seznanjal z izkušnjami glede sistemov za prijavitelje in zaščite žvižgačev.

Obravnavane so bile še druge zadeve, kot posebno pomembne omenimo poročanje po direktivi o trajnostnem poročanju (CSRD), Evropske standarde trajnostnega poročanja (ESRS), dejavnike ESG in uporabo umetne inteligence.

Forum DPO

Člani foruma DPO (pooblaščenec za varstvo osebnih podatkov) so bili dejavni na različnih področjih, ki se dotikajo varstva osebnih podatkov, ter so na srečanjih foruma obravnavali aktualna vprašanja in izmenjevali dobre prakse varstva osebnih podatkov. Med pomembnejše vsebine sodijo na primer vprašanja obdelave osebnih podatkov več kot 100.000 posameznikov na podlagi zakona, hramba dokumentacije, pridobivanje podatkov iz Centralnega registra prebivalstva in posredovanje podatkov dedičem.

Odbor za etično ravnanje

Odbor za etično ravnanje, ki je bil ustanovljen v letu 2018, se v letu 2023 ni sestel, saj ni prejel nobene prijave kršitev.

Preprečevanje pranja denarja

Poudarek aktivnosti odbora za preprečevanje pranja denarja je bil kot običajno na vprašanjih o izvajanju Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, pri tem so bila izmenjana mnenja in dobra praksa, na primer glede:

- videoelektronske identifikacije,

- zahtev po direktivi AML in zapiranja oziroma neodpiranja računov strankam (pravne in fizične osebe),
- poslovanja glede na omejevalne ukrepe oziroma finančne sankcije (kot posledica ruske agresije na Ukrajino) in
- vprašanj v zvezi z odpiranjem računov beguncem in tudi dileme pri poročanju Uradu RS za preprečevanje pranja denarja,
- glede na avgustovske poplave je bila izmenjana praksa poslovanja z osebami, ki so v ujmi ostale brez osebnih dokumentov.

Odbor je obravnaval tudi dileme pri carinskih postopkih in dokumentih z vidika izvajanja omejevalnih ukrepov in finančnih sankcij ter preprečevanja pranja denarja. O teh dilemah je potekal celodnevni posvet, na katerem so poleg predstavnikov bank in hranilnic ter Združenja sodelovali predstavniki Fursa (konkretneje Uprava za carine), Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, Banke Slovenije in Urada RS za preprečevanje pranja denarja. Po posvetu je Združenje usklajevalni (koordinacijski) skupini, ki jo vodi predstavnik Ministrstva za zunanje in evropske zadeve, dalo pobudo za pripravo smernic za banke za izvajanje omejevalnih ukrepov in finančnih sankcij, ki bi razjasnile dvome in olajšale poslovanje v praksi.

Odbor je obravnaval tudi več smernic EBA:

- Smernice o politikah in kontrolah za učinkovito obvladovanje tveganj pranja denarja in financiranja terorizma pri zagotavljanju dostopa do finančnih storitev (de-risking smernice) in
- Smernice o spremembi smernic o poenostavljenem in okrepljenem skrbnem preverjanju strank ter dejavnikov, ki bi jih kreditne in finančne institucije morale upoštevati pri oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, povezanega s posameznimi poslovnimi odnosi in občasnimi transakcijami (smernice o dejavnikih tveganja pranja denarja in financiranja terorizma).

V zvezi z de-risking smernicami so bila oblikovana stališča in vprašanja, ki so bila poslana Banki Slovenije.

V letu 2023 so se pod okriljem centralne banke začele aktivnosti za posodobitev Nacionalne ocene tveganja z vidika pranja denarja in financiranja

terorizma (NOT), prvo poročilo o NOT je bilo pripravljeno v letu 2015 in zatem dvakrat posodobljeno, in sicer v letih 2016 in 2021, v delovni skupini pri centralni banki pa sodelujejo tudi predstavniki odbora.

Lizinška dejavnost

Pri prepoznavnosti lizinške dejavnosti tudi v letu 2023 nismo zaznali izrazito negativnih, predvsem medijskih dogodkov, ki bi vplivali na njen ugled. Prav tako ni bilo kakšnih negativnih pavšalnih izpostavljanj dejavnosti pri poslovanju s potrošniki.

Kot smo predvideli že v letu 2022, so v minulem letu potekali prodaje posameznih lizinških družb in vključevanje v druge bančne skupine. Te spremembe v lastniški strukturi pa niso vodile k ugašanju poslovanja lizinških družb.

Področje motornih vozil

Statistike kažejo, da so tako pri nas kot pri preostalih članicah Leaseurope motorna vozila najpomembnejše področje delovanja dejavnosti. Dobava motornih vozil se je v minulem letu stabilizirala, potem ko so se dlje časa, še posebej po začetku vojne v Ukrajini, pojavljale zamude pri dobavah od proizvajalcev zaradi pomanjkanja računalniških čipov in prekinjenih dobavnih verig.

Zakonodajnih procedur s področja motornih vozil, ki bi vplivale na lizinško dejavnost, v letu 2023 ni bilo. Tudi avgustovske poplave niso povzročile neobvladljive škode, so pa bila obravnavana različna vprašanja za primer, da bi prišlo do obsežnejših škod.

Še vedno pa je bila aktualna tema registracije motornih vozil skozi trenutno nedomišljeno in lizinški dejavnosti neprilagojeno proceduro, kar v končni fazi povzroča težave tako lizinškim družbam kot državnemu proračunu, na kar je bilo pristojno ministrstvo izrecno opozorjeno obenem s problematiko nezavarovanih vozil.

Nezavarovana vozila in negativna praksa glede odgovornosti za škodo, z njimi povzročeno tretjim osebam, obenem pa nezmožnost systemskega pridobivanja podatka o stanju zavarovanja vozila v vsakem trenutku ali vsaj periodično so bili tema tudi v letu 2023, vključno s pobudo za sodelovanje z zavarovalnicami (vinkulacije). Tudi nova iniciativa Bankarta, da bi izmenjava potekala prek njih (predvidoma z uporabo sistema največje zavarovalnice), je še zelo daleč od uresničitve, saj je po pridobljenih informacijah tudi ta trenutno ustavljena zaradi zastoja na strani zavarovalnic. Pomembna področja v obravnavi so bila še električna vozila, vpeljava in izpolnjevanje ESG-standardov ter poročanje v zvezi z njimi.

Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma

V praksi izvajanja preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma se niso kazale kakšne posebne težave. Na podlagi novosprejetega Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2) je bilo pripravljeno posodobljeno e-izobraževanje na tem področju za lizinski dejavnost in lizinske družbe nanj prijavljajo zaposlene, s čimer izpolnjujejo del zakonskih obveznosti.

Varstvo osebnih podatkov

Kljub temu, da se GDPR izvaja že nekaj let, še vedno poteka izmenjava informacij in prakse. Novelirani področni zakon (ZVOP-2) na srečo ni prinesel kakih novih dilem pri izvajanju. S sprejetjem zakona je bil vpeljan tudi kaznovalni del in tu se pričakuje nadaljnje delo na tem področju.

Nepremičninsko področje

Nepremičnine tudi v letu 2023 v Sloveniji niso bile ciljno področje lizinske dejavnosti, so pa v vzponu v nekaterih sosednjih državah, denimo v Avstriji. Sicer upadajoča statistika tega področja kaže, da se del lizinskih subjektov še vedno ukvarja tudi z nepremičninami in ima v portfelju nepremičnine iz preteklih poslov, zato spremljamo tudi ta del poslovanja, še posebej in izrecno pa morebitne osnutke nove zakonodaje o obdavčitvi nepremičnin, pri čemer aktivno zagovarjamo množično vrednotenje nepremičnin.

Poročanje in statistika

V letu 2023 je bila končana prenova poročanja Leaseurope, predvsem z vključitvijo novih, »zelenih komponent«. Ustaljeno poročanje poteka načeloma brez večjih težav, ravno tako je utečen trimesečni prejem povratnih poročevalskih informacij.

Dogovor z Banko Slovenije, da bi na podlagi podatkov obveznih poročanj lizinskih družb dodatno prejemala in obdelovala ter objavljala podatke v vsebini, kot je predvideno po kategorijah Leaseurope, se redno izvaja in zagotavlja podatke tudi drugim deležnikom, kot sta Statistični urad RS in AJPES.

Varstvo potrošnikov

Intenzivno se je začelo pojavljati vprašanje implementacije sodbe v primeru Lexitor v vsakdanjo prakso dejavnosti, tako za preteklo, sedanje kot prihodnje delovanje. Vračanje stroškov ob predčasnih poplačilih je v velikem delu vezano na kreditne posrednike in stroške njihovega delovanja. Tržni inšpektorat RS je opravil preglede izvajanja, postopki še niso končani. Še vedno so odprte pobude v zvezi z nezmožnostjo identifikacije stranke na daljavo za vpogled v SISBON, čeprav je za namene preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma to mogoče, zaradi česar je potekala obširna korespondenca z Banko Slovenije, informacijsko pooblaščenko in Ministrstvom za finance. Pri tem smo se oprli na nesporno nemško prakso na tem področju, vendar odgovora na pobude, razen pavšalnega od informacijske pooblaščenke, še ni. Konec lanskega leta je bil sprejet in je začel veljati splošni Zakon o varstvu potrošnikov. Ta ne vsebuje v preteklih različicah že dogovorjenih uravnoteženih obravnjav lizinskega področja financiranja potrošnikov in njihovega enakega varstva pri stvarnih napakah ter odmiku dejavnosti od pojma »prodaja na obroke« oziroma »pridrška lastninske pravice«, če predmet kupijo ali vzamejo na lizinsko financiranje. Tako se je tudi v letu 2023 nadaljevala raznolika sodna praksa, potrebna intenzivne spremljave.

Izvensodno reševanje sporov

V letu 2023 so potrošniki sprožili dva postopka zoper lizinske družbe.

SISBON – Centralni kreditni register

Na rednih periodičnih sestankih komisije za SISBON so se obravnavala neresena vprašanja in izmenjevala praksa revizijskih pregledov v zvezi s SISBON/SISBIZ. Tudi v minulem letu je lizinskih družbam povzročala težave in jih finančno obremenjevala revizija Banke Slovenije z novimi revizorji, ki so po letih neproblematičnega izvajanja revizije zavzeli popolnoma drugačno stališče, ki ne upošteva posebnosti lizinske dejavnosti.

Davčno in računovodsko področje ter področje insolvenčne zakonodaje in restrukturiranja terjatev

Glede odpovedi pogodb in obravnavanja s tem povezanega DDV je Furs že v letu 2014 izdal mnenje, vendar se je po tem oblikovala nova sodna praksa Sodišča EU v zvezi s tem vprašanjem, zato je Furs izdal novo mnenje, predvsem v povezavi z novimi odločbami Sodišča EU, ki naj bi urejale podobna stanja (na primer UniCredit Bolgarija).

Ravno tako je Furs izdal nove usmeritve v zvezi s sodbo Sodišča EU pri poslih prodaje in povratnega najema (»sale and lease back«), kjer se v izvajanju, predvsem pri financiranju v specifičnih situacijah, še vedno pojavljajo vprašanja, ki se nato rešujejo s pisno izmenjavo in usklajevanjem stališč. Kot že prej so se pojavljala vprašanja tudi v zvezi s kolizijo DFS in DDV, kjer je bilo ravno tako pojasnjeno in razčiščeno, da je treba izhajati iz načina opravljanja posla in dejanskega stanja.

Po večletnih razpravah in osnutkih so bili sprejeti novi računovodski standardi MSRP 16 – Najemi, ki vplivajo tudi na poslovanje lizinskih družb in njihovih strank, tako na splošnem področju vseh najemov kot tudi pri lizinskih poslih. Posebnih težav v zvezi s to novostjo članice, kljub znatnim spremembam, tudi v letu 2023 niso navajale.

Po pričakovanju pa je bilo najobsežnejše in najbolj intenzivno delo (sicer ob pomoči zunanjih izvajalcev KPMG) pri dokončni implementaciji direktive proti izogibanju davkom v Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1) in s tem drugačne ureditve »tanke kapitalizacije« oziroma »presežnih obrestí«. V pripravi na pričakovani predlog sprememb je KPMG op-

ravil analizo položaja lizinških družb pri implementaciji direktive v preostalih evropskih državah. Ugotovljeno je bilo, da lizinške družbe načeloma niso izvzete iz nove ureditve, kar za lizinške družbe sicer ni problematično, saj se po novi direktivi obdavčujejo le »presežne obresti«, ki jih v lizinški dejavnosti načeloma ni, ker se vsa sposojena sredstva distribuirajo dalje pri lizinških poslih. Zaplet in nevzdržnost situacije v Sloveniji pa sta nastala ob prejemu predloga zakona, ki je, namesto da bi na novo uredil to področje, obstoječi omejevalni 32. člen ZDDPO-1 pustil v veljavi in zraven vpeljal še ureditev po novi direktivi. Pravočasno smo na tak predlog odgovorili s strokovnimi rešitvami, ki pa so bile ovržene. Zato smo ponovno predstavili argumente za črtanje 32. člena, vendar sporni 32. člen zdaj ne bo predmet sprememb in posledično ne bo formalnih pogojev za amandma k temu členu.

Veliko aktivnosti je bilo povezanih tudi s spremembami Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilni poravnavi (ZFPPIPP-H) zaradi tako imenovane direktive o drugi priložnosti. K vsem različicam zakona je bilo podanih kar nekaj pripomb, imeli smo več sestankov in pisnih usklajevanj. Predlogi so bili delno upoštevani, še vedno pa poudarjamo nujnost celovitega pristopa, kar smo ponazorili s prikazom logičnih ureditev v državah, ki so naše največje gospodarske partnerice.

Članstvo v nacionalnih in mednarodnih organizacijah

Za izvajanje poslanstva Združenja, vključno z lizniško dejavnostjo, je ključno sodelovanje z različnimi deležniki tako znotraj nacionalnih meja kakor tudi v Evropi in globalno, zato je pomemben del aktivnosti Združenja povezan z delom v nacionalnih in mednarodnih organizacijah ter delovnih telesih ali pobudah. Združenje je član in aktivno deluje v naslednjih nacionalnih in mednarodnih organizacijah, delovnih telesih in pobudah:

